

NEHEMI

Sewε

Sewε wi nawa senre

Nehemi sewε wi yen na para na kee yεgε senlere nda tì peli wa Esidirasi sewε wi ni to na. Nehemi wìla pye Zhufuye mbele pàa koli ma kari pe ni wa kulowo pi ni wo wa. Wìla pye na tunjgo piin Perisi tara wunlunaja Aritaserisesi wo kan. Naa Nehemi wìla kaa ki logo ma yo Zheruzalemu ca mbogo ki jøgø, a wì si saa wunlunaja wi yenri wuu yaga wi sɔngɔrɔ wa Zheruzalemu ca. A wunlunaja wì suu tege Zhuda tara ti gboforoneri. A wì si kari ma saa ca ki mbogo waga tunjgo ki yεgε sin.

Sewε wi kɔnsaga konjbannga ki yen na para Nehemi wi sɔngɔrɔmɔ wa Zhuda tara ko senre na. Wi kɔnsaga shyen wogo ko yen naga nari yεgε ñga na leele pàa ya ma ca ki mbogo ki wa naa fɔnñgo. Ali maga ta wagati legere na, leele pèle la yiri pe kɔrɔgø, mbe pe yεgε kɔn mbogo ki waga wogo ki na, konaa ki fuun, pàa ya maga wa, a kì kɔ. Ko la pye yele cenme tijere naa nafa shyen ma yiri kañgurugo (445) wolo li ni na Zhezu Kirisi wi fa se. Wa sewε wi kɔnsaga taanri wogo ki ni, ca woolo pàa gbogolo mbe logo saraga wɔfɔ Esidirasi wi yeri wi Yenjεle li lasiri sewε wi kara pe kan. Ki senre tìla leele pe sun wa pe kotogo na. A pè si pe kapere ti jen mari yaga, mee Yenjεle li yenri. Pàa yere ki yerewe mbaa tanri Yenjεle li lasiri wi na. Wa sewε wi kɔnsaga, Nehemi wila leele pe kajøgørɔ ta gbegele konaa ma tara nawa kagala ke gbegele ma ke tege naa fɔnñgo.

Laga ki sewε ñja wi ni, Nehemi wùu yεe naga fɔ wìla pye lere wa, ñja wìla pye tagawa ni. Eén fɔ wìla pye fun lere wa, ñja wìla pye gbegelefɔ. Pàa yiri wi kɔrɔgø pyelɔmɔ cенle legere ni, eén fɔ wìla pɔ ki na ma fanñga ta ma kalegere pye mari yɔn fili Yenjεle li woolo pe sɔgɔwɔ.

Sewε wi yen ma kɔɔnlɔ yεgε ñga na

Nehemi wìla sɔngɔrɔ wa Zheruzalemu ca 1--2

Pàa Zheruzalemu ca mboro ti wa naa fɔnñgo 3--7

Esidirasi wìla Yenjεle li lasiri wi kara 8.1-18

Leele pàa pe kapere ti yo mari filige 9.1-37

Leele pàa yɔn finliwe le naa fɔnñgo Yenjεle li ni 9.37-10.40

Nehemi wìla tara nawa kagala ke legere gbegele naa fɔnñgo 11--13

**Pàa Zheruzalemu ca ki senre yo
Nehemi wi kan**

1 ¹Hakaliya pinambyo Nehemi wi senyoro ti nda.

Wunlunaja Aritaserisesi[†] wi wunluwo pi yele nafa wolo li ni, Kisilevu[†] yenje ki ni, mi Nehemi mala ta wa wunluwo ca Suzi ki ni, ²Hanani ja wila pye na nosepiile wo wa, a wo naa leelee pele ni pè si yiri wa Zhuda tara ma pan wa Suzi ca. A mi si pe yewe Zhufuye mbele paa koro go na pe wogo na, poro mbele paa yiri wa kulowo pi ni wa Babiloni tara ma songorwa Zhuda tara ti ni we, konaa ma yewe Zheruzalemu ca ki wogo na. ³A pè silan yon sogo ma yo fo mbele paa koro go na ma yiri wa kulowo pi ni, pe yen wa Zhuda kinda wi ni, wa jologo gbogbo konaa fere ti ni. Zheruzalemu ca mbogo ki toori fun, a ki yeyonro koro ti sogo[†].

**Nehemi wila Yenjèle li yenri
Zhufuye pe kan**

⁴Naa mila kaa ki senre ti logo sanga ja ni, a mi si cen ma gbele. Na nawa pilä tanga na na ma piliye legere ta. A mi si yenje le* ma Yenjèle na wa naayeri li yenri ma yo fo:

⁵«E, Yawe Yenjèle, Yenjèle na wa naayeri, Yenjèle ma yen ma gbogbo, ma yen fyere ni. Ma yen ma mbele ndanla, a poon ngasegele ke le na tanri ke na, ma ma koro ma yon finliwe* pi na pe ni, konaa ma koro sinje pe ni. ⁶Mi yen noo yenri, ma yegé wa na yeri, ma nunjebolo jan, mi ja ma tunmbyee yenrewé mba mila yenri ma yeri, maa logo. Mi yen noo yenri sonlo naa yembine, ma tunmbyeele, Izirayeli* woolo pe kan. Mi yere woro Izirayeli woolo we kapere ti wogo ki na, to nda wè pye ma na we. Mi naa na go woolo pe ni wè kapere pye ma na. ⁷Wè ka pegbogbo pye ma na, katugu wee ma ngasegele, naa ma kondegengelé konaa ma kakonndegengelé ke yigi mbaa tanri ke na, koro ngele màa kan ma tunmbyee Moyisi wi yeri we. ⁸Senre nda màa yo ma tunmbyee Moyisi wi kan, a wiri yo, mila ma yenri ma jatere pye ti na; màa yo fo: «Na yaga ka pye mbasinmbele na ni, mi yaa ye pura mbe ye jaraga cengelé sanjgala ke sognowá[†]. ⁹Een fo na yaga songorwa mbe pan na krogbo, mbanla ngasegele ke yigi mbaa tanri ke na, kona ali na kaa pye yé jaraga ma kari wa dunruya wi kɔsaga ki na, mi yaa sa ye

[†]**1.1:** Aritaserisesi: Ki yaa pye ndee Aritaserisesi Konjbanja wo lawi, wila wi wunluwo pi pye maga le yele cenme tijere naa nafa taanri ma yiri tijere (464) wolo li na ma saa gbon yele cenme tijere naa nafa ma yiri tijere (424) wolo li na, na Zhezu Kirisi wi fa se.

[†]**1.1:** Kisilevu yenje ki ma saa to ma yala novamburu yenje naa desamburu yenje ki ni.

[†]**1.3:** 2 Wunlu 25.8-10; 2 Kuro 36.19; Zhere 52.12-14.

[†]**1.8:** Levi 26.33; Dete 4.27; 28.64; 30.1-4.

gbogolo wa ki laga ki na, laga ŋga mì wɔ mbaa na yee nari wa ki ni, mi yaa ye le mbe pan ye ni wa ki ni[†]. »

¹⁰ «Pe yen ma tunmbyeele ma pye ma woolo. Mboro mà pe shɔ ma yawa gbo po naa ma fanjga ki ni. ¹¹ Ee, Yawe Yenjelé, mi yen nɔɔ yenri, maga yaga ma nujgbolo jan ma mi ŋa ma tunmbyee na yenrewē pi logo. Ma tunmbyeele mbele pè yenle na fyɛ ma yegɛ, ma pe yenrewē pi logo fun. Kala na mila jaa mbe pye nala, ki yaga, ma ti li yɔn na kan, jaŋgo wunlunaja wi kajɛŋge pye na kan.»

Ma si yala, ki sanga wi ni, wunlunaja wìla pye na yaara nda woo, muwi mìla pye ti kanfɔ wi yeri.

Wunlunaja wìla konɔ kan Nehemi wi yeri, a wì sɔŋɔrɔ wa Zheruzalemu ca

2 ¹ Wunlunaja Aritaserisesi wi nisan[†] yenge ki ni, pilige ka, a mì si duven ŋa pàa pan wunlunaja wi kan wi le maa kan wi yeri. Maga le wa mi fa yegɛ san wi yegɛ na gben, na ko pilige ko ma. ² A wunlunaja wì silan yewe ma yo fɔ: «Yingi na, a mà si yegɛ san, ma si yala ma woro na yaa? Yaraga ka kpɛ ma, ma nawa po pì piri ma na.»

Kona, a mì si fyɛ fɔ jɛŋge. ³ A mì si wunlunaja wi yɔn sogo

ma yo fɔ: «Wunlunaja, Yenjelé sa yinwetɔnlɔgɔ kan ma yeri! Ki yaa pye mèlè mi se si yegɛ san? Na teleye pe fanra ti yen ca ŋga ni kì tɔngɔ, a kasɔn ki yeyɔnrɔ kɔɔrɔ ti sogo[†].»

⁴ Kona, a wunlunaja wì silan yewe ma yo fɔ: «Yingi maa jaa mbe pye ma kan?»

A mì si Yenjelé na wa naayeri li yenri, ⁵ mèe wunlunaja wi yɔn sogo ma yo fɔ: «Na kaa pye kɔɔn ndanla wunlunaja, na kaa pye mi ŋa ma tunmbyee na kala lɔɔn ndanla, konɔ kan na yeri mbe kari wa Zhuda kinda wi ni, wa ca ŋga na teleye pe fanra ti yen we, jaŋgo mbe saga kan naa fɔnɔŋgɔ.» ⁶ Ma wunlunjɔ wi ta wìla pye ma cén le wunlunaja wi tanla, a wunlunaja wì silan yewe ma yo fɔ: «Wagati jori ma yaa pye wa ki kondangala li na? Ma yaa sɔŋɔrɔ mbe pan sanga wiwiin ni?» A kì si wunlunaja wi ndanla, a wì si konɔ kan na yeri. A mì silan pansanga wi naga wi na.

⁷ Ko puŋgo na, a mì si wunlunaja wi pye fɔ: «Na kaa pye kɔɔn ndanla wunlunaja, tara nda wa Efirati gbaan wi yɔnlɔ tosaga kɛɛ yeri, ki yaga ma sewele kan na yeri mbe sa pe kan ti gboforonerieye pe yeri, jaŋgo panla yaga mbe toro fɔ sa gbɔn wa Zhuda tara. ⁸ Ma sewe wa kan na yeri fun mbe saa kan Asafu wi yeri, wo ŋa wi yen wunlunaja wi kɔlɔgɔ ki welefɔ, jaŋgo wi tire

^{†1.9:} Dete 30.2, 4, 8; 1 Sami 7.3; 1 Wunlu 8.47.

^{†2.1:} Nisan yenge ki ma saa to ma yala marisi yenge naa avirili yenge ki ni.

^{†2.3:} 2 Wunlu 25.8-10; 1 Kuro 36.19; Zhere 52.12-14.

kan na yeri. Mi yaa ti tegε mbe malaga sigego* ḥga wa sherigo gbɔgɔ* ki tanla ki kɔɔrɔ ti gbegele ti ni, naa ca ki mbogo yeyɔngɔ kɔɔrɔ ti ni, konaa mi jate na wɔnlɔgo ki ni.» A wunlunaja wì sigi seweele pe kan na yeri, katugu Yenjεle lāa pye nala go singi.

⁹Kona gboforoneriye mbele pàa pye wa tara nda wa Efirati gbaan wi yɔnlɔ tosaga kε yeri, a mì si saa wunlunaja wi seweele pe kan pe yeri. Wunlunaja wìla maliŋgbɔɔnlɔ teele, naa shɔn lugufenne pinlε na ni pe sanla torogo[†]. ¹⁰Sanbala ḥja wìla yiri wa Horɔn ca wo naa Amɔ cенlε woolo naja Tobiya ḥja wìla pye wunlunaja wi kagala yεgε wɔfɔ, naa pàa kaa ki logo ma yo fɔ lere wà pan mbe kajεngε pye Izirayeli* woolo pe kan, a kì si pe mben fɔ jεngε.

Nehemi wìla Zheruzalemu ca mbogo ki cènlɔmɔ pi wele

¹¹Naa mìla kaa gbɔn wa Zheruzalemu ca, a mì si wogo piliye taanri. ¹²Ko punjo na, a mì si yiri yembine la ni mi naa leele pele ni jenri. Eεn fɔ ḥga na Yenjεle lāa le wa na nawa mbe pye wa Zheruzalemu ca, mi sila ki yo lere kpe kan. Yaayogo ka yεgε sila pye wa na yeri kaawɔ sofile ḥja mi maa nuru wi na wo ce. ¹³Mìla yiri yembine li ni ma toro wa Gbunlundegε konɔ yeyɔngɔ ki ni, mee kari wa Yarifelege* gbegbenje

pulugo ki yeri, konaa ma kari wa Kayege yeyɔngɔ ki yeri, ma Zheruzalemu ca mbogo ki wele jεngε ma toro. Mbogo ki lara tā la toori lagapyew, a ki yeyɔnrɔ kɔɔrɔ tì sogo. ¹⁴Kona, a mì si kari yεgε naa, ma saa Pulugo yeyɔngɔ ki wele konaa wunlunaja wi tɔnmɔ wege ki ni. Eεn fɔ mìla pye sofile ḥja na, wi sila torosaga ta wa ki laga ki na. ¹⁵Ki yembine nunɔgbα li ni, a mì si saa toro wa Sedirɔn lafonjologo ki ni ma mbogo ki wele. Ko punjo na, a mì si sɔngɔrɔ ma saa ye wa Gbunlundegε konɔ yeyɔngɔ ki ni ma kari na go.

¹⁶Ca ki teele pe sila na karisaga ki jen konaa ḥga mìla pye na piin ki ni, katugu ali ma pan ma gbɔn ki wagati wi na, mi sila yaraga ka kpe yo Zhufuye pe ni, nakoma saraga wɔfenne*, nakoma legbɔɔlɔ, nakoma ca ki teele, nakoma leele mbele fuun pàa pye na tunjgo ka yεgε piin pe ni. ¹⁷Kona, a mì si pe pye fɔ: «Jɔlɔgɔ ḥga we na, yεgε wele! Zheruzalemu ca kì tɔngɔ, a kasɔn kigi yeyɔngɔ kɔɔrɔ ti sogo. Ye yiri we Zheruzalemu ca mbogo ki kan naa fɔnnɔgɔ, janjo mbege fere kala li laga we yεe na.» ¹⁸Na Yenjεle lāa tɔn na na yεgε ḥga na konaa wunlunaja wìla senre nda yo na kan, a mì siri yεgε yo pe kan. Kona, a pè sho fɔ: «Ye yiri wege kan!» Ki pye ma, a pè si kotogo le pe yεe ni mbege tunjgo jεngε ki pye.

[†]2.9: Dete 30.1-5.

¹⁹ Eεn fɔ, Sanbala ḥa wìla yiri wa Horɔn ca, wo naa Amɔ cenle woolo naaja Tobiya ḥa wìla pye wunlunaja wi kagala yεgε wɔfɔ, konaa Larabuye naaja Geshemū wi ni, naa pàa kaa ki wogo ki logo, a pe nεe tege we na, na we tifaga, ma sho fɔ: «Yinji yaa piin yεen? Yaa jaa mbe yiri mbe je wunlunaja wi na wi le?» ²⁰ A mì si pe yɔn sogo ma yo fɔ: «Yenjεle na wa naayeri, li yaa we saga mbe we tunjgo ki yɔn. Woro mbele li tunmbyeele, we yaa yiri mbe to mbogo ki na mbege kan. Yoro wo na, ye tasaga woro wa Zheruzalemū ca ki ni, fanjga kpε woro ye ni ki ca ḥga ki go na, pe se ka nawa to ye na laga ki ni fyew.»

Zhufuye pàa Zheruzalemū ca mbogo ki kan naa

3 ¹ Kona, a saraga wɔfenne* to Eliyashibu wo naa wi sefenne saraga wɔfenne sanmbala pe ni, pè si yiri ma Simbaala yeyɔngɔ mbogo ki kan, maga le Yenjεle kεe, mεe ki kɔrɔ piile pe le. A pè si mbogo ki kan naa fɔ ma saa gbɔn Meya sanjgazo titɔnlɔwɔ wi na, maga le Yenjεle kεe fun, fɔ ma saa gbɔn Hananeyeli sanjgazo titɔnlɔwɔ wi na.

² A Zheriko ca fenne pè si mbogo laga ka kan ma taga Eliyashibu wi na. A Imiri pinambyɔ Zakuri wì si mbogo laga ka kan ma taga poro na.

³ A Senaa setirige piile poro si Mbenjεle yeyɔngɔ mbogo ki kan, maga gona wi biri, ma kɔrɔ le ki

na, mεe sɔgɔyaara naa gbaseere le ki na.

⁴ Uri pinambyɔ Meremɔti ḥa wìla pye Hakɔzi pishyenwoo, a wì si mbogo laga ka kan ma taga poro na.

Berekoya pinambyɔ Meshulamu ḥa wìla pye Meshezabeyeli pishyenwoo, a wì si mbogo laga ka kan ma taga wo na.

A Baana pinambyɔ Zadɔki wì si mbogo laga ka kan ma taga poro na.

⁵ A Tekowa ca fenne pè si mbogo laga ka kan ma taga wo na. Eεn fɔ Tekowa ca fenne pe yεkeele pe sila yenle mbe pe yεe tirige tunjgo teele pe kan mbe tunjgo ki pye.

⁶ Paseya pinambyɔ Yoyada, naa Besodiya pinambyɔ Meshulamu, a poro si Yeyɔngɔ lege ki gbegele, maga gona wi biri, ma kɔrɔ le ki na, naa ki sɔgɔyaara konaa ki gbaseere ti ni.

⁷ Gabawɔn ca fenne naaja Melatiya, naa Meronɔti ca fenne naaja Yadɔn, naa Gabawɔn ca fenne poro naa Mizipa ca fenne pe ni, a poro si mbogo laga ka kan ma taga poro na. Gboforoneri ḥa wìla pye wa Efirati gbaan wi yɔnlɔ tosaga kεe yeri, pa ki woolo pàa pye wa wi kinda wi ni.

⁸ Haraya pinambyɔ Uziyeli ḥa wìla pye te gbɔnfenne pe ni, a wì si mbogo laga ka kan ma taga poro na.

Hananiya ḥa wìla pye nuwo taanyaara gbegelefɔ, a wì si mbogo laga ka kan ma taga le wo na. Pàa

tunjgo ki pye fɔ ma saa gbɔn wa laga ḥga Zheruzalemu ca mbogo kila pye ma liri ki na.

⁹A Huri pinambyɔ Erefaya wì si kan ma taga le wo na. Wila pye Zheruzalemu ca kinda wi walaga nungba yegefo.

¹⁰A Harumafu pinambyɔ Yedaya wì si mbogo laga ka kan ma taga wo na, le wi yeerā go ki yesinmè pi na. A Hashabiniya pinambyɔ Hatushi wì si kan ma taga le wo na.

¹¹Harimu pinambyɔ Malikiya naa Pahati Mowabu pinambyɔ Hashubu poro la mbogo ki laga ka kan ma pinle Yira sanjgazo laga ki ni.

¹²Haloheshi pinambyɔ Shalumu ḥa wìla pye Zheruzalemu ca kinda wi walaga nungba yegefo, a wo naa wi sumborombiile pe ni pè si mbogo laga ka kan ma taga poro na.

¹³Hanuni naa Zanowa ca woolo pè si Gbunlundege konɔ yeyɔngɔ ki gbegele. Pàa ki kan maga kɔɔrɔ ti le, ma sɔgɔyaara konaa gbaseere le ki na. Mbe taga wa ko na, pàa mbogo ka kan metere cemnɛ kangurugo (500) fɔ ma saa gbɔn wa Kayege yeyɔngɔ ki na.

¹⁴Erekabu pinambyɔ Malikiya ḥa wìla pye Beti Hakereemu ca kinda wi yegefo, a wì si Kayege yeyɔngɔ ki gbegele. Wila ki kan maga kɔɔrɔ ti le, ma sɔgɔyaara konaa gbaseere le ki na.

¹⁵Kòli Hoze pinambyɔ Shalumu ḥa wìla pye Mizipa ca kinda wi yegefo, a wì si Pulugo yeyɔngɔ

ki gbegele. Wìla ki kan maga gona wi biri, maga kɔɔrɔ ti le, ma sɔgɔyaara konaa gbaseere le ki na. Kona mbogo ḥga kila pye na kee wa Silowe pulugo ki yeri, wa wunlunaja wi naŋgo kɔłɔgɔ ki tanla, a wì sigi kan fɔ ma saa gbɔn wa lugusara nda ti maa tinri na yiin wa Davidi ca ki ni ti na.

¹⁶Ḥa wìla tunjgo pye ma taga wo na, wo lawi ḥa Azibuki pinambyɔ Nehemi. Wìla pye Beti Zuri ca kinda walaga ki yegefo. Wìla mbogo ki gbegele fɔ ma saa gbɔn wa Davidi wi gboolo lesaga ki yesinmè na, fɔ ma saa gbɔn wa tɔnmɔ wege ki na konaa wa malingbɔɔnlɔ kotogofenne pe go ki na.

¹⁷A Levi setirige piile* pèle si mbogo laga ka kan ma taga wo na. Poro la wele Bani pinambyɔ Erehumu; a Hashabiya si tunjgo pye ma taga wo na. Wo wìla pye Keyila ca kinda wi walaga nungba yegefo.

¹⁸Wa wo punjo na, Henadadi pinambyɔ Bavayi ḥa wìla pye pe sefɔ wì si kan ma taga wi na. Wìla pye Keyila ca kinda wi walaga nungba yegefo.

¹⁹A Zhozuwe pinambyɔ Ezeri wì si tunjgo pye ma taga le wo na. Wila pye Mizipa cafɔ. Wìla mbogo ki laga ka yegé kan. Kila pye wa malingbɔnyara tègesaga ki yesinme na fɔ ma saa gbɔn wa mbogo ki yenle li na.

²⁰Wa wo punjo na, a Zabayi pinambyɔ Baruki wì si bala ma mbogo laga ka kan ma taga le

wo na, maga le le mbogo ki yenle li na fɔ ma saa gbɔn wa saraga wɔfenne to* Eliyashibu wi go yeyɔngɔ ki na.²¹ Wa wo pungo na, Uri pinambyɔ Meremɔti ḥa wìla pye Hakɔzi pishyɛnwoo wì si mbogo laga ka kan ma taga le wo na, maga le le Eliyashibu go yeyɔngɔ ki na fɔ ma saa gbɔn wa wi go ki kɔsaga ki na.²² Saraga wɔfenne mbele pàa pye ma cen wa Zheruzalem̄ ca ki kanjgara na lara ti ni, a poro si kan ma taga le wo na.²³ Wa poro puŋgo na, a Benzhamē naa Hashubu pè si kan pe yeera yinre ti yesinm̄e na ma taga le pe na. A Maaseya pinambyɔ Azariya ḥa wìla pye Ananiya pishyɛnwoo wì si kan ma taga le pe na wa wi go ki yesinm̄e na.²⁴ Wa wo pungo na, a Henadadi pinambyɔ Binuyi wì si mbogo laga ka kan ma taga le wi na, maga le le Azariya go ki na fɔ ma saa gbɔn wa mbogo ki yenle li na, wa logologo wi ni.

²⁵A Uzayi pinambyɔ Palali wì si kan wa mbogo ki yenle lo naa sanŋgazo titɔnlɔwɔ wi yesinm̄e na, ma yege wa wunlunaŋa go ki yeri, wa kasø go ki tanla. A Parewɔshi pinambyɔ Pedaya wì si mbogo laga ka kan ma taga le wo na.²⁶ Netiniyenyɛ*† poro mbele pàa pye tunmbyeele wa shérigo gbɔgɔ* ki ni pàa pye ma cen wa Ofeli tinndi wi na, a poro si mbogo ki kan fɔ ma saa gbɔn wa

Tɔnm̄ɔ yeyɔngɔ ki yesinm̄e na, ma wa yɔnlɔ yirisaga kɛɛ yeri konaa sanŋgazo titɔnlɔwɔ wi yesinm̄e na.²⁷ A Tekowa ca fenne pè si mbogo laga ka kan ma taga le poro na, maga le le sanŋgazo gbɔɔ titɔnlɔwɔ wi yesinm̄e pi na fɔ ma saa gbɔn wa Ofeli tinndi mbogo ki na.

²⁸Maga le le Shɔnye yeyɔngɔ ki na, a saraga wɔfenne pè si mbogo laga ka kan ma kari, pe ni fuun nujgba nujgba pàa kan pe yinre ti yesinm̄e na.²⁹ Wa poro puŋgo na, a Iméri pinambyɔ Zadɔki wì si mbogo laga ka kan ma taga poro na le wi yeera go ki yesinm̄e na. Shekaniya pinambyɔ Shemaya ḥa wìla pye yɔnlɔ yirisaga kɛɛ yeyɔngɔ ki kɔrɔsifɔ, a wì si mbogo laga ka kan ma taga wo na.³⁰ Wa poro puŋgo na, Shelemiya pinambyɔ Hananiya naa Zalafu pinambyɔ kɔgɔlɔni woo Hanuni wi ni, pè si mbogo laga ka kan ma taga poro na. A Berekiya pinambyɔ Meshulamu wì si mbogo laga ka kan ma taga le poro na, wa wi go ki yesinm̄e na.

³¹Wa wo puŋgo na, Malikiya ḥa wìla pye te gbɔnfenne wo wa, a wì si mbogo laga ka kan ma taga wo na, fɔ ma saa gbɔn wa Netiniyenyɛ naa perefenne pe yinre ti na, wa Mifikadi yeyɔngɔ ki yesinm̄e pi na, fɔ ma saa gbɔn wa sanŋgazo ḥa wa mbogo ki yenle li na wi na.³² Mbogo ḥa kìla pye sanŋgazo ḥa

†3.26: *Netiniyenyɛ*: Poro pàa pye na tɔnm̄ɔ kori konaa na kanjgire jaa na paan ti ni wa Yawe Yenjels li shérigo gbɔgɔ ki ni. Pàa pye kulolo ma yiri cengelé kele yege ni (Eṣidi 2.43).

wa mbogo ki yenle li na wo naa Simbaala yeyɔngɔ ki sɔɔwɔɔ pi ni, a te gbɔnfenne poro naa perefenne pe ni, pè sigi mbogo ki kan.

Zhufuye pe juguye pàa pye naga jaa mbe pe tunjgo ki yerege

³³ Naa Sanbala wila kaa ki logo ma yo fɔ we yen na Zheruzalemu ca mbogo ki kanni sanga ḥa ni, a kì suu mben, a wì si nawa ḥgban fɔ jenjɛ. Kona, a wì nee tege Zhufuye pe na[†]. ³⁴ Wila ki yo wi ca woolo poro naa Samari* ca malinjbɔɔnlɔ pe kan, ma yo fɔ: «Ki Zhufuye fanjgɔgɔ fenne mbele yeen, yiŋgi tunjgo paa piin yeen? Paa ki yaan ndee we yaa pe yaga pe pe tunjgo ki kɔ konaa mbe saraga wɔ pe Yenjɛle li yeri wi le? Pe mbe ya mbe mbogo ki kan mbege kɔ pilige nungba wi le? Sinndeere nda kasɔn kiri sogo, a tì tɔn wa taambugɔ ki ni, poro mbe ya mberi yirige funwa na naa, mbe mbogo ki kan ti ni naa ke?»

³⁵ Amɔ cenle woolo na ja Tobiya wila pye le wi tanla, a wo sho fɔ: «Ye pe yaga pege kan san! Ali na tafɔlɔyan ka yew mbe to pe sinndeere mbogo ḥga ki na, ki yaa toori.»

³⁶ Kona, a mì sho fɔ: «E, we Yenjɛle, nungbolo jan ma logo we yeri, katugu pe yen na we tifaga. Pe yen na we tifaga yegɛ ḥga na, ki yaga ki tifagawa kala li sɔɔgɔɔ poro yere jate pe na. Ma pe le tara

ta yegɛ woolo kɛɛ, pe pe koli pe kari pe ni kulolo tara ta yegɛ ni. ³⁷ Maga ka pe kajɔɔgɔ ki kala yaga pe na. Maga ka pe kapere ti kɔ mberi wɔ wa ma yegɛ sɔɔwɔɔ, katugu woro mbele we yen na mbogo ki kanni pè we tegɛle.» ³⁸ Kì pye ma, a wè si mbogo ki kan maga fili. Wàa ki wa maga yirige ma gbɔn fɔ wa ki yagawa pi nandogomɔ, katugu leele pe ni fuun nungba nungba pàa tunjgo ki le pe kotogo ki ni fuun ki ni.

4 ¹ Eén fɔ, naa Sanbala, naa Tobiya, naa Larabuye, naa Amɔ cenle woolo poro naa Asidɔdi ca fenne pe ni pàa kaa ki logo sanga ḥa ni ma yo fɔ Zheruzalemu ca mbogo ki kanga ki yen na kee yegɛ, mbogo ki lara nda tì toori, a ti yen na tɔnni na kee, a pè si nawa ḥgban fɔ jenjɛ. ² A pe ni fuun pè si yɔn le mbe kari sa to Zheruzalemu ca ki na, jaŋgo mbege gbɔn mbege piri.

³ Kì pye ma, a wè si we Yenjɛle li yenri, mee kɔrɔsiri pyefenne tegetege paa laga ki kɔrɔsi sɔnlɔ naa yembine mbaa we go singi pe na. ⁴ Konaa ki ni fuun, Zhuda tara woolo pàa pye na yuun fɔ: «Mbele paa tunjgo ki piin, pe fanjga kila koo, ma si yala sinndeere gbogolosara ti yen ma lege bere. We se ya mbege mbogo ḥga ki kan.» ⁵ We juguye poro na, pàa pye naga yuun ma yo fɔ pe yaa ka pan mbe gbɔn laga we sɔɔwɔɔ, we se ka pye ki jenmɛ, we se ka yaraga ka yan, fɔ

[†]3.33: Yenjɛle senre sewele pele ni, ki sewe ḥa wi go tijere wogo pa ki ma le le kon nafa ma yiri ke ma yiri taanri wolo li lesaga.

pe yaa ka pan mbe gbɔn laga mbe we gbo mbe tunjgo ki yerege.

Nehemi wila malinjbɔnyaara kan tunmbyeele pe yeri

⁶ Ma si yala Zhufuye mbele pàa pye ma cén wa we juguye pe ni, pàa pan pansaga ke ma pan ma we kɔgɔri fɔ: «Yaga kanjga kεe ñga fuun na, pe yaa pan mbe to ye na.» ⁷ Ki kala na, mbogo kìla pye ma were lara nda na, a mì si leeble pele tegetege wa ti pungo na, ma pinle ti lara nda tìla pye kpengele ti ni. Mila pe tegetege seye seye, tokobiye, naa njaanra konaa sandira ni pe kεe. ⁸ Naa mìla kaa pe wele ma toro ma kɔ, a mì si legbɔɔlɔ, naa tara teeble konaa leeble sanmbala pe pye fɔ: «Yaga ka fyε pe yεgε. Ye nawa to we Fɔ wi na, wo ḥa wì gbɔgɔ ma pye fyεre ni. Ye malaga ki gbɔn ye sefennε, naa ye pinambiile, naa ye sumborombiile, naa ye jeele konaa ye yinre ti kan.»

⁹ Naa we juguye pàa kaa ki logo ma yo fɔ pè we kɔgɔri, a Yenjεle lì ñga pàa kɔn mbe pye ki jɔgɔ, kona, a wè si sɔngɔrɔ ma saa na mbogo ki kanni, we ni fuun nunjba nunjba naa we tunjgo. ¹⁰ Maga le le ko pilige ko na, we woolo pe walaga la pye na tunjgo piin, walaga sanjga ko la pye ma gbegelε njaanra ni pe kεe, naa tugurɔn sigeyaara* ni, naa sandira ni konaa malaga gbɔndeere ni pe na. Mbele pàa pye teeble pàa pye ma yere wa Zhuda tara woolo pe ni fuun pe pungo na.

¹¹ Mbele pàa pye na mbogo ki waa konaa mbele pàa pye na tuguro ti lee nakoma nari tungu, pàa pye na tunjgo ki piin kεe nunjba ni, ma malinjbɔnyaara ti yigi kεe sanjga ki ni. ¹² Mbogo wafenne pe ni fuun nunjba nunjba pàa pye pe tokobiye pe ni pè pɔpɔ wa pe senjgele ke na nεe tunjgo ki piin. Mbanлага winfɔ wila pye ma yere le na tanla. ¹³ A mì sigi yo legbɔɔlɔ, naa teeble konaa leeble sanmbala pe kan fɔ: «Tunjgo ki yen ma gbɔgɔ, ki fogo ki yen ma tɔnlɔ, we si yen ma yere mbogo ki tanla ma lalilali we yεe ni. ¹⁴ Ki kala na, na yaga ka mbanлага winmε pi logo mbe ye ta laga ñga fuun ni, ye pan ye gbogolo laga we tanla. We Yenjεle li yaa malaga ki gbɔn we kan[†].» ¹⁵ Pa wàa pye na tunjgo ki piin ki pyelɔmɔ mba pi na ma. We ni, walaga nunjba la pye na tunjgo piin njaanra ti ni pe kεe, mbege le lalaaga ki na fɔ sa gbɔn wɔnijgɔlɔ ke sa yiri yembine.

¹⁶ Ki wagati wi ni, mìla ki yo leeble pe kan naa ma yo fɔ pe ni fuun nunjba nunjba pe saa wɔnlɔ wa Zheruzalem ca poro naa pe tunjgo pyeyeenle pe ni, jaŋgo yembine waa ca ki go singi, sɔnlɔ na we sila tunjgo ki piin. ¹⁷ Mi naa na sefennε nambala pe ni, naa na tunmbyeele konaa laga kɔrsifennε mbele pàa pye na ni, we sila we yaripɔrɔ ti wɔ we yεe na. We ni fuun nunjba nunjba we

*4.14: Eki 14.14; 2 Sami 5.24; 2 Kuro 13.15.

maliŋgbɔ̄nyaara to naa we tɔ̄nmo po ce pìla pye we yeri[†].

Nehemi wìla Zhufuye pe kambasinnde ti yége wɔ̄

5 ¹Ki wagati wi ni, a nambala pèlè si yiri wa janwa wi ni poro naa pe jeele, nee para pe sefenne Zhufuye pe na. ²Pèlè la pye na yuun fɔ̄: «Woro naa we pinambiile naa we sumborombiile wè lege. Waa jaa pe bile* wa kan we yeri, jango waa kaa we ta we pɔ̄go.»

³A pele nee yuun fɔ̄: «Funjo sanga ni, we ma we keere, naa we erezen* keere konaa we yinre ti kan yere jorowo na mbe bile ta mbaa kaa, punjo na mbe tɔ̄nli taga wa peri sc̄ngɔ̄rɔ̄ we na.»

⁴Pèlè yége la pye na yuun fɔ̄: «We daga mbe we keere konaa we erezen keere ti kan mbe penjara jin, punjo na mbe tɔ̄nli taga wa peri sc̄ngɔ̄rɔ̄ we na, jango mbe ta mbe wunlunaja wi lambo wi sara. ⁵Ma si yala woro naa we tara woolo pe ni we yen cenle nunjba woolo. We piile poro naa pe piile pe ni pe yen nunjba. Konaa ki ni fuun, wè jori fɔ̄ na we pinambiile poro naa we sumborombiile pe kaan kulolo. We sumborombiile pèlè pye kulolo

makɔ̄. Fanjga si koro we ni naa, katugu we keere naa we erezen keere tì pye pele woro.»

⁶Naa mìla kaa pe jɔ̄lɔ̄gɔ̄ kala lo naa ki senre ti logo sanga ḥa ni, a na nawa pì si ḥɔ̄ngban fɔ̄ jenje. ⁷A mì sigi kɔ̄n maga tege mbe senjgbanra yo legbɔ̄ɔ̄lɔ̄ poro naa tara teele pe na. Mila pe pye fɔ̄: «Mele, a ye nee ye sefenne pe jinni yaara ni nee tɔ̄nli jaa pe go na[†]?» Kì pye ma, a mì si finliwé gbɔ̄ɔ̄ pa pye mbege kala li yége wɔ̄. ⁸A mì si pe pye fɔ̄: «We mbe ya ḥ̄ga pye, wège pye ma we sefenne Zhufuye mbele pàa pe yee pere kulolo cengelé kele yége yeri pe go shɔ̄. Koni yoro yere ye yen na ye sefenne pe pere. Ye si yen na pe pere yere we tara woolo poro yeri.» Eén fɔ̄, a pè si pyeri, pe sila na yɔ̄n sogo?

⁹Ko punjo na, a mì sho naa fɔ̄: «ᬁga ye yen na piin ki woro ma yɔ̄n. Ye ja daga mbaa tanri mbaa fyé we Yenjèle li yége, jango we juguye, poro mbele pe yen cengelé kele yége woolo paga ka fere wa we na. ¹⁰Mi fun, mi naa na sefenne pe ni, naa na tunmbyeele pe ni, wè pele jin penjara naa yarilire ni. Koni ye ti wege fɔ̄gɔ̄ ki kala yaga pe na[†]. ¹¹Mila ye yenri fɔ̄ ye pe keere,

[†]4.17: Yenjèle senre seweele pele ni, pège yo wa ma yo fɔ̄: We ni fuun nunjba nunjba we maliŋgbɔ̄nyaara tila pye we kee fɔ̄ ndee na we kaa kee sa woli ko we mari tege.

[†]5.7: Eki 22.25; Levi 25.35-37; Dete 23.19-20.

[†]5.10: Moyisi lasiri wìla ki naga ma yo lere si daga mbaa nii wi tara woo wa go na, mbaa wi yee yɔ̄ngɔ̄ fyc̄nwɔ̄ mba pì to wi tara woo wi na po kala na (Yuuro 119.36; Ezra 56.9-12; 57.17; Zhere 6.13; 8.10; 22.13-17; Eze 22.12-13; 33.31). Naa Nehemi wìla kaa ki wogo ki yan ma tara woolo pe na, a wì sho fɔ̄ pe fyc̄nwɔ̄ fenne pe fɔ̄rɔ̄ ti kala yaga pe na.

naa pe erezən keere, naa pe oliviye tire konaa pe yinre ti sɔngɔrɔ pe na nala. Penjara, naa bile, naa duven fɔnŋɔ konaa sinme mba yè shɔ pe yeri ye tɔnli, yeri sɔngɔrɔ pe na fun.»

¹²A pè silan yɔn sogo ma yo fɔ: «Iga mà yo, we yaa ki pye. We yaa ti ni fuun ti sɔngɔrɔ pe na. We se yaraga ka kpe shɔ pe yeri naa.» Kona, a mì si saraga wɔfenne* pe yeri, ma ti a leeple pè wugu pe yegɛ na mbe tanga senre nda pàa yo ti na. ¹³Ko punjo na, a mì silan derigbɔgɔ jufa wi yangara ma sho fɔ: «Na lere ɔna fuun si tanga wi senyoro ti na, Yenjɛle ligi fɔ wi yangara ki yangaralɔmɔ mba pi na fun, mboo wɔ wa wi go woolo pe sɔgɔwɔ, wuu kɛɛ yaara ti la, wi kewaga mbe yiri.» A janwa wi ni fuun wì sho fɔ: «Anmiina*.» A pè si Yawe Yenjɛle li sɔn. A leeple pè si tanga ma yala pe senyoro ti ni.

¹⁴Maga le pilige ɔnga ni wunlunaja wìla na tege Zhuda kinda wi go na, ko kɔrɔ wo yen maga le wunlunaja Aritaserisesi wi wunluwɔ pi yele nafa wolo li na fɔ ma saa gbɔn pi yele nafa ma yiri ke ma yiri shyen wolo li na, ki yegelé ke ma yiri shyen ke ni, nizara ɔna wi maa woo wunlunaja wi yeri, mi naa na sefenne pe ni we sila wa kpe shɔ leeple pe yeri wi pye we yɔn suro. ¹⁵Teele mbele pè keli ma cen na yegɛ, pàa pye na leeple pe tege, na yaakara naa duven shoo pe yeri konaa warifuwe pyɔ nafa shyenzhyen ni. Ki teele pe

tunmbyeele pàa pe tegere ti ɔngban leeple pe na. Eén fɔ, mi wo na, Yenjɛle li yege fyere ti kala na, mi sigi wogo ɔnga ka pye. ¹⁶Eén fɔ, mi jate mì mbogo ki kanga tunŋɔ ki pye. Na tunmbyeele pe ni fuun pàa tunŋɔ ki pye. Wee kere kpe lo lere yeri. ¹⁷Mbe taga wa ko na, Zhufuye poro naa legbɔɔlɔ mbele pàa pye na nii wa na tabali wi na, pàa pye lere cenme naa nafa shyen ma yiri ke (150); poro la pye pe yɛ mbele pàa pye na yinrigi we kanjara na cengelé ke ni na paan we kɔrɔgɔ pe ni. ¹⁸Pilige nunjba nunjba pyew, napɔlɔ nunjba wi ma yiri wa na yeri mbe gbo mbe sɔgɔ, naa simbaala jembele kɔgɔloni konaa sannjere legere ni. Pilige ke ke pyew, pàa pye na duven cenle legerɛ gbegele na kan ma yala ɔna wìla daga wi ni. Konaa ki ni fuun, tasaga ɔnga kila daga mbaa kaan tara ti to wi yeri, mi sila pye naga shoo leeple pe yeri, katugu mbogo tunŋɔ kila pye ma gbɔgɔ leeple pe go na ma toro.

¹⁹E, na Yenjɛle, jatere pye na na, ma kajɛŋge pye na kan, ɔnga fuun mì pye ki leeple mbele pe kan ki kala na.

Zhufuye pe juguye pàa yiri pe kɔrɔgɔ naa

6 ¹Kona, Sanbala, naa Tobiya, naa Larabuye naja Geshɛmu konaa we juguye sanmbala pe ni pè sigi logo ma yo fɔ mì mbogo ki kan makɔ, fɔ ki lara nda tìla toori ka sila koro wa naa. Ki sanga wi

ni, yeycnr̄ kɔɔr̄ to ce t̄ila koro mi sila le. ²Kona, a Sanbala naa Geshemu ni p̄e si tunjgo torogo wa na yeri mala pye ma yo f̄o mbe kari wa, mi naa poro ni, we sa we yee yan wa Kefirimu ca, wa Ono gbunlundege ki ni. P̄aa pye naga jate mbe kapege pye na na. ³Een f̄o, a m̄i si pitunmbolo torogo wa pe yeri pe sa pe yon sogo pe yo f̄o: «Tunjgo gbɔgɔ yen na na mbe pye, ki kala na, mi se ya kari wa ye yerege ki na. Na mi ka yiri mbe kari wa ye yeri, pa tunjgo ki yaa yere.»

⁴Een f̄o, a p̄e sigi tunjgo nunjba ki tun na yeri f̄o ma saa gbɔn tunsaga tijere. A mi fun m̄i si pe yon sogo ki senre nunjba nda ti ni.

⁵Ki yonl̄ kangurugo wolo li na, a Sanbala wì suu tunmbyee lefɔnju wi torogo wa na yeri ki senre nunjba ti ni, sewe wà la pye wi kee ja wìla pye yenlege. ⁶Kila pye ma yɔnl̄go wa ki sewe wi ni f̄o: «Pe yen naga yuun wa cengele ijgele kè ye maga ke sɔgɔwɔ, f̄o mborø naa Zhufuye pe ni yaa jaa mbe yiri mbe je wunlunaja wi na. A Geshemu fun wìgi wogo nunjba ki yo maga filige na kan. F̄o ko kì ti mà mbogo ki kan naa fɔnɔngɔ. Pe yere naga yuun fun f̄o maa jaa mbe pye pe wunlunaja. ⁷F̄o mà yere Yenjelé yon senre yofenne* pele wɔ pege yari wa Zheruzalemu ca ma wogo na, f̄o wunlunaja yen laga Zhuda tara. Koni ki senre cenl̄ nda ti se koro na tii gbɔn wa wunlunaja wi na. Ki kala na, ma pan we yee yan.»

⁸Kona, a m̄i suu yon sogo ma yo f̄o: «Senre nda maa yuun ta kpe woro wa kaselege. Mboro m̄ari jate mari yo ma ye.»

⁹Ki leeble mbele pe ni fuun p̄aa pye na jaa mbe we kan waa fyε. P̄aa pye naga jate f̄o ki senre ti yaa we wire ti fanla we na, mbe ti we tunjgo ki yerege.

E, Yenjelé, ki yaga ma fanjga le na ni koni mbe tunjgo pye!

¹⁰Ko puŋgo na, pilige ka, Delaya pinambyɔ Shemaya ja wìla pye Metabeyeli pishyenwoo, a m̄i si kari wi kɔrɔgɔ wa wi go. Mila saa wi ta wì go ki tɔn wi yee na. A wì silan pye f̄o: «Pan we kari wa Yenjelé li go ki ni, wa shèrigo gbɔgɔ* ki laga kpoyi* ki ni we sa we yee yan. We kɔɔr̄ ti tɔn we yee na, katugu leeble pele yen na jaa mbe pan mbɔɔn gbo. Pe yaa si pan mbɔɔn gbo yembine.»

¹¹Een f̄o, a m̄i suu yon sogo ma yo f̄o: «Mi woro ko lere wo wa, ja wi ma fe. Lere wiwiin wi yen paa mi yen wi sa ye wa shèrigo gbɔgɔ ki ni, poo yaga yinwege na? Mi se ye wa fyew.»

¹²A m̄i sigi wele maga yan f̄o Yenjelé lo ma làa wi tun na yeri, een f̄o Sanbala naa Tobiya poro p̄aa wi kan penjara ni, a wì si pan maga Yenjelé yon senre ti yo na wogo na. ¹³P̄aa ki penjara ti kan wi yeri, jaŋgo wi pan wilan pye mbe fyε, mbe ta mbe yenl̄ wi senyoro ti na, mbe kapege ka pye. Kona wi mbaa

ko kala lo le mbanla mege ki jøgø, mbe fere wa na na[†].

¹⁴E, na Yenjøle, jatere pye Tobiya naa Sanbala pe na, ma pe sara ma yala pe kapyegele ke ni, ma jatere pye fun Yenjøle yøn senre yofø jøle Nowadiya wi na konaa Yenjøle yøn senre yofenne sanmbala pe na, poro mbele paa pye na jaa mbanla pye mbaa fyø we.

¹⁵Kì pye ma, mbogo ki kanga kila ko Eluli[†] yenje ki pilige nafa ma yiri kangurugo wogo ki na. Paa ki tunjøgo ki pye piliye nafa shyen ma yiri ke ma yiri shyen ni. ¹⁶Naa we juguye pe ni fuun konaa cengèle ñgele ke yøn ma we maga, paa kaa ki wogo ki logo, a pè si fyø, ma fere shø fø jønge, katugu paa ki jen ma yo fø ki tunjøgo kila pye ma yala Yenjøle li nandanwa kala lo ni.

¹⁷Ki wagati wi ni, Zhuda tara legbølo pèla la pye na seweele torogi Tobiya wi kan, a wo fun wila pele torogi pe kan. ¹⁸Ko la pye ma, katugu Zhuda tara woolo pe legere la wugu ma yøn kan Tobiya wi yeri mbe pye wi ni, mà jen wila pye Zhufuye naø Ara wi pinambyø Shekaniya wi naø. Tobiya wi yeera pinambyø Yohana wila Berekoya pinambyø Meshulamu wi sumborombyø wi

pøri wi jo. ¹⁹Pè yere la pye na Tobiya wi metanga yinri na yegø søcøsø konaa na kee ma saa nala senre yuun wi kan fun. Tobiya wila pye na seweele torogi na kan, jaøgo mbanla kan mbaa fyø.

Paa pye na Zheruzalemu ca ki go singi

7 ¹Naa mbogo kila kaa kan ma kø, a mì sigi yeyønø kørøfennø, naa yurukølo konaa Levi setirige piile* pe tegetege wa pe tunndo ti na. ²A mì si Zheruzalemu ca kagala ke go le na nøsepyø Hanani wo naa Hananiya pe kæ, wo ñø wila pye malaga sigego* ki go na we, katugu wila pye lesinje, na fyø Yenjøle li yegø ma we lelegere na. ³A mì sigi yo pe kan fø Zheruzalemu ca kørø tii daga mbaa yengèle fø sa gbøn yønø ki sa ñgbøn. Yønløkøgø kørø ti daga mbe tønndø mbe søcøsø sanni yeyønø kørøfennø pe sa tigi tunjøgo ki na paa kee. Zheruzalemu ca woolo paa ca ki kørøsø paa ki waa paa pe yøe kaan. Pele mbe yere wa ca ki kørøsø pyesara ti ni. Pele mbe yereyere wa pe yinre ti yesimø na.

⁴Zheruzalemu ca nawa pila pye ma pyeele konaa ma gbøgø. Eøn fø leele pe sila pye ma lege wa ki ni,

[†]6.12-13: ñga lasiri wì yo lere si daga mbe pye, naa Shemaya wila pye na jaa Nehemi wigø pye, ko ki yen naga nari ma yo Shemaya wi yen Yenjøle yøn senre yofø yagboyoo (Dete 13.3; 18.20; Eza 8.19-20).

[†]6.15: Eluli yenje ki ma saa to ma yala uti yenje naa sepitamburu yenje ko ni. Mbogo ki kanga kila ko yele cenme tijere naa nafa shyen ma yiri kangurugo (445) wolo lo ni, eluli yenje ki ni, na Zhezu Kirisi wi fa se.

ki yinre ti sila si ta mbe kan naa
fɔnɔŋgɔ.

**Zhufuye koŋgbambala mbele
pàa yiri wa kulowo pi ni
ma sɔŋgɔrɔ ma pan pe tara**

(Esidi 2.1-70)

⁵ Kona, a na Yenjɛle lì sigi le wa na nawa fɔ mbe legbɔɔlɔ, naa tara teele konaa leelee sanmbala pe yeri mbe pe gbogolo mbe pe jiri. Leelee mbele pàa keli ma yiri wa kulowo pi ni ma pan, pàa pe jiri ma pe mère ti yɔnlɔgɔ sèwe ña ni, a mì suu yan. A mì si wele wa wi ni, maga yan wa fɔ:

⁶ Babilɔni tara wunlunanja Nebukanezari wìla Zhuda kinda woolo mbele koli ma kari pe ni wa kulowo pi ni, mbele pàa kaa sɔŋgɔrɔ ma yiri wa kulowo pi ni ma pan wa Zheruzalemu ca, wa Zhuda kinda wi ni, pe ni fuun nunjba nunjba wa pe cara ti ni, pe mère ti nda: ⁷ Zorobabeli, naa Zhouzuwe, naa Nehemi, naa Azariya, naa Araamiya, naa Nahamani, naa Maridoshe, naa Bilishan, naa Misipereti, naa Bigivayi, naa Nehumu konaa Baana poro pàa pe yegɛ sin ma pan pe ni.

Izirayeli woolo nambala pe yɔn koyi ñga yeeñ:

⁸ Parewɔshi setirige piile pàa pye lere waga shyen naa cenme naa nafa taanri ma yiri ke ma yiri shyen (2 172).

⁹ Shefatiya setirige piile pàa pye lere cenme taanri naa nafa taanri ma yiri ke ma yiri shyen (372).

¹⁰ Ara setirige piile pàa pye lere cenme kɔgɔlɔni naa nafa shyen ma yiri ke ma yiri shyen (652).

¹¹ Pahati Mowabu setirige piile, poro mbele pàa yiri wa Zhouzuwe naa Zhouabu seye yi ni, pàa pye lere waga shyen naa cenme kɔlɔtaanri naa lere ke ma yiri kɔlɔtaanri (2 818).

¹² Elamu setirige piile pàa pye lere waga kele naa cenme shyen naa nafa shyen ma yiri ke ma yiri tijere (1 254).

¹³ Zatu setirige piile pàa pye lere cenme kɔlɔtaanri naa nafa shyen ma yiri kaŋgurugo (845).

¹⁴ Zakayi setirige piile pàa pye lere cenme kɔlɔshyen naa nafa taanri (760).

¹⁵ Binuyi setirige piile pàa pye lere cenme kɔgɔlɔni naa nafa shyen ma yiri kɔlɔtaanri (648).

¹⁶ Bebayi setirige piile pàa pye lere cenme kɔgɔlɔni naa nafa ma yiri kɔlɔtaanri (628).

¹⁷ Azigadi setirige piile pàa pye lere waga shyen naa cenme taanri naa nafa ma yiri shyen (2 322).

¹⁸ Adonikamu setirige piile pàa pye lere cenme kɔgɔlɔni naa nafa taanri ma yiri kɔlɔshyen (667).

¹⁹ Bigivayi setirige piile pàa pye lere waga shyen naa nafa taanri ma yiri kɔlɔshyen (2 067).

²⁰ Adini setirige piile pàa pye lere cenme kɔgɔlɔni naa nafa shyen ma yiri ke ma yiri kaŋgurugo (655).

²¹ Ateri setirige piile mbele pàa yiri wa Ezekiyasi sege ki ni, pàa pye lere nafa tijere ma yiri ke ma yiri kôltaanri.

²² Hashumu setirige piile pàa pye lere cenme taanri naa nafa ma yiri kôltaanri (328).

²³ Bezayi setirige piile pàa pye lere cenme taanri naa nafa ma yiri tijere (324).

²⁴ Harifu setirige piile pàa pye lere cenme naa ke ma yiri shyen (112).

²⁵ Gabawon ca woolo pàa pye lere nafa tijere ma yiri ke ma yiri kangurugo.

²⁶ Betileemu ca woolo, naa Netofa ca woolo pàa pye lere cenme naa nafa tijere ma yiri kôltaanri (188).

²⁷ Anatoti ca woolo pàa pye lere cenme naa nafa ma yiri kôltaanri (128).

²⁸ Beti Azimaveti ca woolo pàa pye lere nafa shyen ma yiri shyen.

²⁹ Kiriyati Yeyarimu ca woolo, naa Kefira ca woolo konaa Beeroti ca woolo pàa pye lere cenme kôlshyen naa nafa shyen ma yiri taanri (743).

³⁰ Arama ca woolo konaa Geba ca woolo pàa pye lere cenme kôgoloni naa nafa ma yiri nunjba (621).

³¹ Mikimashi ca woolo pàa pye lere cenme naa nafa ma yiri shyen (122).

³² Beteli ca woolo konaa Ayi ca woolo pàa pye lere cenme naa nafa ma yiri taanri (123).

³³ Nebo ca sanjga ki woolo pàa pye lere nafa shyen ma yiri ke ma yiri shyen.

³⁴ Elamu sanja wi setirige piile pàa pye lere waga kele naa cenme shyen naa nafa shyen ma yiri ke ma yiri tijere (1 254).

³⁵ Harimu setirige piile pàa pye lere cenme taanri naa nafa (320).

³⁶ Zheriko ca woolo pàa pye lere cenme taanri naa nafa shyen ma yiri kangurugo (345).

³⁷ Lodi ca, naa Hadidi ca konaa Ono ca woolo pàa pye lere cenme kôlshyen naa nafa ma yiri nunjba (721).

³⁸ Senaa ca woolo pàa pye lere waga taanri naa cenme kôljere naa nafa ma yiri ke (3 930).

³⁹ Saraga wɔfenne* mbele pàa pye Yedaya setirige piile, ma yiri wa Zhozuwe sege ki ni, pàa pye lere cenme kôljere naa nafa taanri ma yiri ke ma yiri taanri (973).

⁴⁰ Imeri setirige piile pàa pye lere waga kele naa nafa shyen ma yiri ke ma yiri shyen (1 052).

⁴¹ Pashuri setirige piile pàa pye lere waga kele naa cenme shyen naa nafa shyen ma yiri kôlshyen (1 247).

⁴² Harimu setirige piile pàa pye lere waga kele naa ke ma yiri kôlshyen (1 017).

⁴³ Levi setirige piile mbele pàa pye Zhozuwe, naa Kadimiyeli pe seye woolo ma yiri wa Hodiva setirige ki ni, pàa pye lere nafa taanri ma yiri ke ma yiri tijere.

⁴⁴ Yurukoołɔ mbele pàa pye Asafu setirige piile, pàa pye lere cènme naa nafa shyen ma yiri kɔłtaanri (148).

⁴⁵ Yeyonrɔ kɔrsifenné mbele pàa pye Shalumu setirige piile, naa Ateri setirige piile, naa Talimo setirige piile, naa Akubu setirige piile, naa Hatita setirige piile konaa Shobayi setirige piile, pàa pye lere cènme na nafa ma yiri ke ma yiri kɔłtaanri (138).

⁴⁶ Netiniyenyé* poro la wélé Ziha setirige piile, naa Hasufa setirige piile, naa Tabahɔti setirige piile, ⁴⁷ naa Kerɔsi setirige piile, naa Siya setirige piile, naa Padɔn setirige piile, ⁴⁸ naa Lebana setirige piile, naa Hagaba setirige piile, naa Salimayi setirige piile, ⁴⁹ naa Hana setirige piile, naa Gideli setirige piile, naa Gahari setirige piile, ⁵⁰ naa Erewaya setirige piile, naa Erezen setirige piile, naa Nekoda setirige piile, ⁵¹ naa Gazamu setirige piile, naa Uza setirige piile, naa Paseya setirige piile, ⁵² naa Besayi setirige piile, naa Mewunimu setirige piile, naa Nefisimu setirige piile, ⁵³ naa Bakibuki setirige piile, naa Hakufa setirige piile, naa Harihuri setirige piile, ⁵⁴ naa Baziliti setirige piile, naa Mehida setirige piile, naa Harisha setirige piile, ⁵⁵ naa Barikɔsi setirige piile, naa Sisera setirige piile, naa Tama setirige piile, ⁵⁶ naa Neziya setirige piile konaa Hatifa setirige piile pe ni.

⁵⁷ Salomɔ tunmbyeele pe setiriye piile poro la wélé Sotayi setirige piile, naa Sofereti setirige piile, naa Perida setirige piile, ⁵⁸ naa Yaala setirige piile, naa Darikɔn setirige piile, naa Gideli setirige piile, ⁵⁹ naa Shefatiya setirige piile, naa Hatili setirige piile, naa Pokereti Hazebayimu setirige piile konaa Amɔ setirige piile pe ni. ⁶⁰ Netiniyenyé poro naa Salomo tunmbyeele pe setiriye piile pe ni fuun pàa pye lere cènme taanri naa nafa tijere ma yiri ke ma yiri shyen (392). ⁶¹ Leele mbele pàa yiri wa Teli Mela ca, naa Teli Harisha ca, naa Kerubu Adɔn ca konaa wa Imeri ca, poro mbele pe sila pe teleye setiriye yi jen konaa pe cengelé ke ni, mbege naga fɔ pe yen Izirayeli woolo poro pele, pe mere tori yeen: ⁶² Delaya setirige piile, naa Tobiya setirige piile konaa Nekoda setirige piile. Pàa pye lere cènme kɔgɔlɔni naa nafa shyen ma yiri shyen (642).

⁶³ Saraga wɔfenné pèle la pye ki cènlɔmɔ nuŋba pi na fun. Poro la wélé Hobaya setirige piile, naa Hakɔzi setirige piile konaa Barizilayi setirige piile. Ki Barizilayi wila Galaadi tara fenné naaja Barizilayi wi sumborombiile wa pɔri wi jo, kì pye ma, a pè sigi mege ki taga wi na. ⁶⁴ Pàa pe teleye setirige mere sewe wi lagaja, pe sila wi yan. Kì pye ma, a pe nee pe jate fɔ pe yen fyɔngɔ ni; a pè si pe wɔ wa saraga* wɔgɔtunŋo ki ni. ⁶⁵ A gboforonéri wì si pe pye

ma yo fɔ paga kaa yaara nda ti yɛn kpoyi* ti kaa, fɔ saraga wɔfɔ wa mbe ka sa ta wi Yenjelé li yewe Urimu naa Tumimu* wi ni gben, mbege kala li yɛgɛ jɛn†.

⁶⁶ Izirayeli woolo mbele fuun pàa yiri wa kulowo pi ni ma pan, pàa pye lere waga nafa shyen ma yiri shyen naa cènme taanri naa nafa taanri (42 360). ⁶⁷ Pe sila pe kulonambala naa pe kulojaala poro jiri mbe pe pinlɛ wa. Poro la pye lere waga kòlɔshyen naa cènme taanri naa nafa ma yiri ke ma yiri kòlɔshyen (7 337). Yurukɔɔls nambala naa jeele la pye pe ni, pàa pye lere cènme shyen naa nafa shyen ma yiri kangurugo (245). Shɔnye cènme kòlɔshyen naa nafa ma yiri ke ma yiri kɔgɔlɔni (736) naa sofile worosoye cènme shyen naa nafa shyen ma yiri kangurugo (245) la pye pe yeri, ⁶⁸ naa yɔngɔmeye cènme tijere naa nafa ma yiri ke ma yiri kangurugo (435) ni konaa sofilele waga kɔgɔlɔni naa cènme kòlɔshyen naa nafa (6 720) ni.

⁶⁹ Seye teele legere la yarikanra kan mbogo ki kanga wogo ki na. Gboforoneri wìla te pyɔ waga kele (1 000) kan, naa wɔjɛŋgelɛ nafa shyen ma yiri ke konaa saraga wɔmɔ tunjgo yaripɔrɔ cènme

kangurugo naa nafa ma yiri ke (530) ni.

⁷⁰ Seye teele pàa yarikanra nda kan tunjgo ki wogo ki na, tìla pye te pyɔ waga nafa (20 000) konaa warifuwe culo waga kele naa cènme (1 100) ni. ⁷¹ Izirayeli woolo sanmbala poro la te pyɔ waga nafa (20 000) kan, naa warifuwe culo waga kele (1 000) konaa saraga wɔfennɛ yaripɔrɔ nafa taanri ma yiri kòlɔshyen ni.

⁷² Kona saraga wɔfennɛ, naa Levi setirige piile, naa yeycnrɔ kɔrsifennɛ, naa yurukɔɔls, naa leele sanmbala pe ni, naa Netiniyenyɛ konaa Izirayeli woolo pe ni fuun pe ni, pè si saa cèn wa pe cara ti ni.

Esidirasi wìla Yenjelé li lasiri sewɛ wi kara janwa wi kan

Yele li yenje kòlɔshyen wogo kìla gbɔn maga ta Izirayeli woolo pe cèn wa pe cara ti ni makɔ.

8¹ Kona, laga ŋga ki yen wa Tɔnmɔ yeycnrɔ ki yegɛ, a janwa wi ni fuun wì si yɔn wa nuŋgbà ma saa pe yee gbogolo wa ki na. A pè sigi yo lasiri sewɛ jenfɔ* Esidirasi wi kan ma yo wi pan Moyisi lasiri* sewɛ wi ni, wo ŋa Yawe Yenjelé làa kan Izirayeli* woolo pe yeri we. ² Kona, yele li yenje kòlɔshyen

†7.65: Eki 28.30; Dete 33.8.

wogo ki pilige kongbanjga ki na[†], Esidirasi we, wo ḥa wila pye fun saraga wɔfɔ* wì si pan sewe wi ni janwa wi yege sɔgɔwɔ, nambala naa jeele, konaa mbele fuun pe mbaa ya mbe senre ti logo mberi kɔrɔ jen.

³A wì si sewe wi kara pe kan maga le pinliwe pi ni fɔ ma saa gbɔn yɔnləfugo ki na. Wila pye ma yere wa laga ḥga kìla pye wa Tɔnmɔ yeyɔngɔ ki yege ki na, wa nambala, naa jeele konaa mbele fuun pe mbaa ya mbe senre logo mberi kɔrɔ jen pe yege sɔgɔwɔ nari kara.

⁴Pàa yeresaga ka gbegele tire ni ki kala li mege na. Pa lasiri sewe jenfɔ Esidirasi wila pye ma lugu ma yere ki na. Matitiya, naa Shema, naa Anaya, naa Uri, naa Hilikiya konaa Maaseya poro la pye ma yere wi tanla wa wi kalige kee ki na; Pedaya, naa Mishayeli, naa Malikiya, naa Hashumu, naa Hashibadana, naa Zakari konaa Meshulamu poro la pye ma yere wa wi kamengɛ kee ki na. ⁵A Esidirasi wì si sewe wi yenge janwa wi ni fuun wi yege na, katugu wila pye ma yere yeresaga ki na leeple pe ni fuun pe go na. Naa wila kaa sewe wi yenge sanga ḥa ni, a leeple pe ni fuun pè si yiri ma yere. ⁶A Esidirasi wì si Yawe Yenjelé li sɔn, Yenjelé

ŋgbɔgɔ ye. Kona, a leeple pe ni fuun pè sigi shɔ mèe pe keyen yi yirige wa naayeri ma yo fɔ: «Anmiina*, anmiinal!» Ko punjo na, a pè si fɔli ma pe yere ti jiile wa tara Yawe Yenjelé li yege sɔgɔwɔ mali gbɔgɔ. ⁷Kona Zhozuwe, naa Bani, naa Sherebiya, naa Yamini, naa Akubu, naa Shabetayi, naa Hodiya, naa Maaseya, naa Kelita, naa Azariya, naa Yozabadi, naa Hana, naa Pelaya konaa Levi setirige piile* sanmbala pe ni, pe nee lasiri senre ti kɔrɔ wi yuun leeple pe kan, ma pe ta wa pe yeresara ti na. ⁸Pàa pye na Yenjelé li lasiri sewe senre ti kara nari finligi na kee, nari kɔrɔ wi yuun, jaŋgo nda pè kara leeple peri logo pe wali ti na.

⁹Naa janwa wi ni fuun wila kaa lasiri sewe senre ti logo paa ti kara, a pe ni fuun pe nee gbele. Kona Nehemi ḥa wila pye gboforonéri wo naa Esidirasi ḥa wila pye saraga wɔfɔ naa lasiri sewe jenfɔ konaa Levi setirige piile mbele pàa pye na leeple pe nari pe ni, pè si leeple pe pye fɔ: «Ki nala pilige ḥga ki yen ma tege ki ye Yawe Yenjelé, we Yenjelé li kan. Ki kala na yaga ka yege san mbaa gbele.» ¹⁰Ko punjo na, a Esidirasi wì si pe pye naa fɔ: «Yaa kee ye yinre ye sa yaakara jende ka, ye sinme taan wɔ. Yaakara woro mbele yeri ma

[†]8.2: Yele li yenge kɔlshyen wogo ki pilige kongbanjga ki na, ko yenge ko ki ma saa yala ɔkitɔburu yenge ki ni. Wagati ḥa wì naga laga ki laga ḥga ki ni wi torɔngɔlo, ki yele cenme tijere naa nafa shyen ma yiri kaŋgurugo (445) wolo li ni, a pè si jen ma Zhezu Kirisi wi se. Nala ko pilige ko kì pan ma pye Zhufuye pe yeri yele li yenge ki pilige kongbanjga ye. Ki feti pilige ki ka gbɔn pe ma mbaanra win ki nɔgɔ (Levi 23.24).

gbegelé, ye ta kan pe yeri, katugu ki pilige ñga ki yen ma tege ki ye we Fo* wo kan. Yaga ka pye yesanga ni, mà jen Yawe Yenjèle li nayinmè mba kan po pi yen ye fanñga ye.»

¹¹ Levi setirige piile pàa pye na leele pe kotogo ki sogo pe na na yuun fɔ: «Ye pyeri, yaga ka yegé san, katugu ki pilige ñga ki yen ma tege ki ye Yenjèle li kan.» ¹² Kona, a leele pe ni fuun pè si kari pe yinre mbe sa li mbe wɔ, mbe yaakara kan fyɔnwà fenne pe yeri konaa mbe yɔgɔrimɔ gbɔɔ pye, katugu senre nda pàa kara mari yegé yo pe kan, pàa ti logo.

Pàa Gbataala nɔgɔ feti wi pye

¹³ Pilige shyen wogo ki na, a Izirayeli woolo seye teele pe ni fuun, naa saraga wɔfenne pe ni konaa Levi setirige piile pe ni, pè si saa pe yee gbogolo wa lasiri sewe jenfɔ Esidirasi wi tanla, janjo mbe lasiri sewe senre ti cancan jenjé.

¹⁴ Ki lasiri sewe ña Yawe Yenjèle làa kan Moyisi wi yeri, a wùù kan Izirayeli woolo pe yeri, a pè sigi yan ki yen ma yɔnlɔgɔ wa wi ni fɔ feti ña wi maa piin yele li yenje kɔlɔshyen wogo ki ni wi nɔgɔ, Izirayeli woolo pe daga mbaa ceeñ gbataala nɔgɔ†.

¹⁵ Fɔ ki daga pege wogo ki yari cara ti ni fuun nuñgba nuñgba ti ni konaa wa Zheruzalemu ca mbe yo

fɔ: «Ye yiri ye kari wa yanwira ti na, ye sa oliviye tire nda pè sanri ti njere ta kɔn ye pan ti ni, naa yan oliviye tire njere ta ni, naa miriti tipire njere ta ni, naa sengembanra ni konaa tire nda tì fun ti njere ta ni, ye pan ye gbataala kan ti ni mbe yala ki yen ma yɔnlɔgɔ yegé ñga na ki ni†.»

¹⁶ Kona, a leele pè si yiri ma kari ma saa tire njere ti kɔn ma pan ti ni, mee gbataala kankan wa pe biriyinre ti go na, naa wa pe lara nawa, naa wa Yenjèle li sherigo gbɔgɔ* londo ti ni, naa wa Tɔnmɔ yeyɔngɔ laga ki na konaa wa Efirayimu yeyɔngɔ laga ki na.

¹⁷ Leele mbele fuun pàa yiri wa kulowo pi ni ma pan, pàa gbataala kan ma cen wa ti ni. Maga le wa Nuni pinambyɔ Zhozuwe wi wagati wi na fɔ ma pan ma gbɔn ki pilige ki na, Izirayeli woolo pe sila ki feti cenle wa pye mbe yan gben. Pàa yɔgɔri fɔ jenjé.

¹⁸ Pàa pye na Yenjèle li lasiri sewe senre ti kara pilige nuñgba nuñgba pyew, maga le feti wi pilige koñgbanñga ki na fɔ ma saa gbɔn pilige puñgo wogo ki na. Pàa feti wi pye fɔ ma saa gbɔn piliye kɔlɔshyen. Pilige kɔlɔtaanri wogo ki na, a pè si gbogolo ma Yenjèle gbɔgɔ ma yala ki lasiri konɔ li ni†.

†**8.14:** Nɔmbu 29.12-39.

†**8.15:** Levi 23.37-40.

†**8.18:** Dete 31.10-11.

**Izirayeli woolo
pàa yere pe kapere ti na
mari yo Yenjèle li kan**

9 ¹Kona ki yenje nungba ki ni, ki pilige nafa ma yiri tijere wogo ki na, a Izirayeli* woolo pè si gbogolo ma yenje le*. Pàa jatere piriwen yariporɔ le konaa ma tara wo pe yee na mbege naga fɔ pè pe yee tirige. ²Leele mbele pàa pye Izirayeli woolo piseele pè si laga mbele fuun pàa pye nambanmbala pe na ma cen pe ye. A pè sigi yo maga naga fɔ pè kapere pye poro naa pe teleye pe ni. ³A pè si yiri ma yere ma koro wa pe yeresara, a pè Yawe Yenjèle, pe Yenjèle li lasiri* sewe wi kara pe kan fɔ ma saa gbɔn leri taanri. Ko punjo na, a pè si leri taanri pye naa ma pe kapere ti yo, konaa ma fɔli Yawe Yenjèle, pe Yenjèle li yegɛ sɔgɔwɔ mali gbɔgo.

⁴Kona, a Zhozuwe, naa Bani, naa Kadimiyeli, naa Shebaniya, naa Buni, naa Sherebiya, naa Bani konaa Kenani pè si lugu ma yere wa yeresaga ɔga pàa gbegele Levi setirige piile* pe kan ki na, ma gbele ɔgbanga ma Yawe Yenjèle, pe Yenjèle li yenri.

⁵Ko punjo na, Levi setirige piile wele, Zhozuwe, naa Kadimiyeli, naa Bani, naa Hashabiniya, naa Sherebiya, naa Hodiya, naa Shebaniya konaa Petaya pè sho fɔ: «Ye yiri ye yere, yaa Yawe

Yenjèle, ye Yenjèle li sɔnni wagati wi ni fuun konaa sanga pyew.»

**Levi setirige piile
pàa Yenjèle li yenri**

Yawe Yenjèle, ti leeble paa ma mege ɔga kì gbɔgo ki sɔnni, ko ɔga kì gbɔgo ma we duwaw wi ni fuun naa sɔnmɔ pi ni fuun pi na we.

⁶Mboro nungba ma yen Yawe Yenjèle le.

Mboro mà naayeri wo naa wi gbemè pi ni fuun pi da, ma wɔnɔngɔlo ke da.

Mà tara to naa yaara nda fuun ti yen laga ti ni ti da, naa kɔgoje wo naa wi nawa yaara ti ni fuun ti ni.

Mboro ma maa yinwege ki kaan ki yaara ti ni fuun ti yeri. Naayeri fanjga yaara ti maa fɔli ma yegɛ sɔgɔwɔ cɔu cɔwɔcɔ gbogo.

⁷Yawe Yenjèle, mboro mà Abiramù wi wɔ.

Mboro mà wi yirige wa Uri ca, wa Kalide tara, mà wi mege ki taga naa yinri Abirahamu†.

⁸Màa ki yan fɔ wi yen ma sin wa wi kotogo ki na ma ni; kì pye ma, a mà si yɔn finliwe* le wi ni mbe Kana tara fenne, naa Heti cénle woolo, naa Amɔri cénle woolo,

†9.7: Zhenɛ 11.31-32; 12.1; 17.5.

naa Perezi cenle woolo, naa
     Zhebusi cenle woolo
     konaan Girigasi cenle
     woolo pe tara ti kan wi
     setirige piile pe yeri[†].
 A mòc senyoro ti tanga mari yon
     fili, katugu ma yen sinje.
⁹ Maa we teleye pe jclgo ki yan
     wa Ezhipiti tara.
 Maa pe gbeere ti logo wa Kogoe
     yeeen wi yon na[†].
¹⁰ Maa kacen kagala naa
     kagbogolo pye Farawon*
     wi na,
     naa wi legboclo pe ni fuun pe na
     konaan wi tara woolo pe ni fuun
     pe na,
     katugu wa pe yee gboewo pi ni
     paà we teleye pe jcl yegé
     nga na maa jen.
 Kona, a maa si ti a ma mege ki
     yiri jengé fo ma pan ma
     gbon nala[†].
¹¹ Maa kogoe tønmø pi kon
     shyen wa we teleye pe
     yegé,
     a pè tanga ma toro tawara na
     wa wi nandogomo.
 Een fo mbele paà taga pe na na
     pe puro,
     maa pe jaanri wa kogoe wi
     latijugo ki ni

paa yegé nga na sinndelegé ma
     kaa tigi tønngbco cogo
     we[†].
¹² Yønlø na, maa pye na pe yegé
     sinni kambaaga titønløgo
     yerege ka ni,
     yembine na pe yegé sinni kasøn
     titønløgo yerege ka ni
     na yanwa yinrigi pe kan wa
     konø na pe mbaa le li ni[†].
¹³ Maa tigi wa Sinayi* yanwiga
     ki na.
 Maa koro wa naayeri ma para
     pe ni.
 Maa kakønndegengelé sinjgele
     kan pe yeri,
     naa lasiri senre nda ti yen
     kaselege woro,
     naa kondegengelé ni konaan
     ngasegele tiyøngolo ni.
¹⁴ Maa pe naga ma cønpilige*
     kpoyi* ki wogo ki ni.
 Maa ngasegele, naa
     kondegengelé konaan
     lasiri kan pe yeri ma
     tunmbyee Moyisi wi yon[†].
¹⁵ Sanga ña ni funjo kila pe yigi,
     maa yaakara kan pe yeri ma
     yiri wa yenjelé na ma pe
     funjo ki ko.
 Sanga ña ni wøgo kila pe yigi,
     maa ti a tønmø janri ma yiri wa
     walaga ki ni ma pe wøgo
     ki ko.

^{†9.8:} Zhenø 15.18-21.

^{†9.9:} Eki 3.7; 14.10-12.

^{†9.10:} Eki 7.3--12.32.

^{†9.11:} Eki 14.21-29; 15.4-5.

^{†9.12:} Eki 13.21; 14.19.

^{†9.13-14:} Eki 19--23.

Tara nda màa wugu pe kan ti
wogo na, mbe kan pe
yeri,
màa ki yo pe kan fɔ̄ pe sa ye wa
peri shɔ̄ peri ta†.
¹⁶ Eεn fɔ̄ poro wele, we tεleye
wele,
pàa pe yee gbgɔ̄go, ma pe yee pye
nuŋgbongbanla fenne.
Pe sila tanga ma ñgasegele ke
na.
¹⁷ Pàa je mbe logo ma yeri, ma
fegε kagbɔ̄gɔ̄lɔ̄ ñgele màa
pye pe kan ke na.
Pàa pe yee pye nuŋgbongbanla
fenne,
ma yiri ma je fɔ̄ pe yen na to
wa jaa mbe tεgε pe yee
go na, mbe sɔ̄ngɔ̄rɔ̄ wa pe
kulowo pi ni wa Ezhipiti
tara.
 Eεn fɔ̄ mboror wo na, ma yen
Yenjεle na li maa leele
kala yari.
Ma yen yinriwε tafɔ̄ ma pye
yuŋgbɔ̄gɔ̄rɔ̄ tafɔ̄.
Maa nawà ñgban jaga jaga, ma
kagbaraga kì gbgɔ̄go.
Ki kala na, ma sila je pe na†.
¹⁸ Ali sanga ña ni pàa tugurɔ̄n ti
yan ma napige yanlegε ki
gbegele pe yee kan,
ma yo fɔ̄: «We Yenjεle li na,
lo na lì we yirige wa Ezhipiti
tara!»

^{†9.15:} Eki 16.14-15; 17.1-7; Dete 1.21.

^{†9.16-17:} Nɔ̄mbu 14.1-14; Dete 1.26-33.

^{†9.18:} Eki 32.1-6.

^{†9.19:} Nɔ̄mbu 9.15-23; Dete 8.2-4.

^{†9.21:} Dete 2.7; 8.4; 29.5.

Pàa ki pye ma, ma kapegbɔ̄rɔ̄
pye ma na†.
¹⁹ Mboro wo na, wa ma yinriwε
tawa gbɔ̄ pi ni,
ma sila laga pe na wa gbinri* wi
ni.
Kambaaga titɔ̄nlɔ̄go yerege kila
pye na pe yegε sinni na
konɔ̄ li nari pe na yɔ̄nlɔ̄
na,
ki sila pe yegε sinme pi yaga.
Yembine, kasɔ̄n titɔ̄nlɔ̄go yerege
kila koro na yanwa yinrigi
pe kan
wa konɔ̄ na pe mbaa lε li ni†.
²⁰ MÀÀ ma yinne jenne li kan pe
yeri,
janjo paa kagala kɔ̄rɔ̄ jenni.
Ma sila je mbaa manε* wi kaan
pe yeri paa kaa.
MÀÀ tɔ̄nmɔ̄ kan pe yeri ma pe
wɔ̄gɔ̄ ki kɔ̄.
²¹ Yele nafa shyen na pàa pye wa
gbinri wi ni li ni, màa pe
kala li yɔ̄n pe kan.
Pe sila yaraga ka kpe la.
Pe yaripɔ̄rɔ̄ ti sila lε mbe kɔ̄nlɔ̄,
pe tɔ̄rɔ̄ ti sila tinndi pe
na†.
²² MÀÀ ti a pè ya wunluwɔ̄ tara
legεre naa cengεle ni.
A mà si ki woolo pe tara ti kan
pe yeri peri yeele pe yee
na,

fɔ ma saa gbɔn wa ti kɔngɔlɔ ke na.

Pàa Eshibɔn ca wunlunaŋa Sihɔn wi tara

to naa Bazan tara wunlunaŋa
Ogi wi tara ti shɔ mari ta[†].

²³ MÀa setirige piile legere
kan pe yeri paa naayeri
wɔnɔŋgɔlɔ ke yen.

Tara nda màa yo pe teleye pe
sari shɔ peri ta,
màa kari pe ni wa ti ni[†].

²⁴ Pe setirige piile pàa saa ye wa
ti ni mari shɔ mari ta.

Kona mbele pàa pye ma cen wa
tara ti ni, Kana tara fenne
wele,

a mà si ki Kana tara fenne pe go
sogo pe kan,

ma pe le pe kεε,

ma pinle ki tara ti wunlumbolo
konaa ki tara woolo pe ni,
jango ki ka pe ndanla pe pe yigi
yεgε nga na, pe pe yigi
ma[†].

²⁵ Cara nda pè malaga sigemboro
kan mari maga,
pàa ti shɔ mari ta konaa tara nda
ti yen tanra ti ni.

Yinrε nda tìla pye ma yin
yarijende cenle pyew ta
ni,

pàa ti shɔ mari ta,
naa tɔnmɔ were ni nda pàa wɔ
makɔ,

naa εrezen* keere ni, naa oliviye
tire keere ni
konaa tire nda ti maa seni ti
legere ni.

Ma kajεŋge gbɔgɔ ki kala na, pè
li ma tin, fɔ ma tugbɔlɔ;
pàa pye na pe yinwege ki piin
wa tanwa pi ni[†].

²⁶ Eεn fɔ pe sila logo ma yeri,
pàa yiri ma je ma na.

Pàa puŋgo le ma lasiri wi ni.

Ma yɔn senre yofenne* mbele
pàa pye na pe ŋgbanga
ma yo pe sɔngɔrɔ ma
kɔrɔgɔ pàa pe gbo.

Pàa kapegbɔrɔ pye ma na.

²⁷ Kì pye ma, a mà si pe le pe
juguye pe kεε,

a pè pe jɔlɔ jεŋge.

Eεn fɔ ma pe ta wa pe jɔlɔgɔ ki
ni,

pàa gbele mɔɔ yeri ma pe saga.
Mboro wo na, mɔɔ ta wa naayeri,
wa yεnŋεle na, màa pe
gbelege ki logo.

Wa ma yinriwε tawa gbɔɔ pi ni,
a mà si shɔfenne torogo,
a pè pan ma pe shɔ pe juguye pe
kεε.

²⁸ Eεn fɔ naa pàa kaa wogosaga
ta,

a pè sigi le naa na kapege piin
ma yεgε sɔgɔwɔ.

Kona, a mà si pe le naa pe
juguye pe kεε,
a pè pe jɔlɔ.

[†]9.22: Nɔmbu 21.21-35.

[†]9.23: Zhene 15.5; 22.17; Zhozu 3.14-17.

[†]9.24: Zhozu 11.23.

[†]9.25: Dete 6.10-12; 8.7; Zhozu 24.13.

EEen fɔ, a pè si gbele mɔɔ yeri naa
fɔnŋeŋcɔ ma pe saga.
Mboro wo na, mɔɔ ta wa naayeri,
wa yenŋele na,
a mà si pe gbelege ki logo.
Wa ma yinriwe tawa gbɔɔ pi ni,
màa pe shɔ shɔsaga legere
na†.
²⁹ A mà si pe ŋgbanga ma yo pe
ɔngɔrcɔ pe pan
paa tanri ma lasiri wi na.
EEen fɔ pàa pe yee gbɔgɔ, pe sila
yenle mbɔɔn ŋgasegele
senre ti logo.
Pàa ma kakɔnndegengele ke jɔgɔ,
ma sigi ta koro ke ma yinwege
kan mbele pe maa tanri
ke na pe yeri.
Pàa yiri ma je ma pe yee pye
nuŋgbongbanla fenne,
pe sila yenle mbe logo†.
³⁰ MÀA pe kala li kun ma yee ni
yegede legere ni.
MÀA ma yinne li le ma yɔn senre
yofenne pe ni,
a poro pe yeri.
EEen fɔ pe sila nuŋgbolo jan mbe
logo.
Kona, a mà si pe le cengelé kele
yegede kee†.
³¹ EEen fɔ, konaa ki ni fuun, wa
ma yinriwe tawa gbɔɔ pi
ni,
ma sila pe tɔŋɔ mbe pe kɔ pew,
ma sila si je pe na,

katugu ma yen Yenŋele na li
maa yinme kaan konaa
na leelee yinriwe taa.
³² Koni, we Yenŋele, Yenŋele
ŋgbɔgɔ, yawa yen ma ni,
a mà pye fyereyaraga.
MÀ koro sinje wa ma yɔn finliwe
pi ni konaa ma koro na
kajenje piin we kan;
jɔlɔgɔ ŋga kì we ta,
woro naa we wunlumbolo, naa
we tara teele,
naa we saraga wɔfenne*, naa
we Yenŋele yɔn senre
yofenne,
naa we tɛleye konaa tara woolo
pe ni fuun pe ni,
maga lɛ wa Asiri tara
wunlumbolo pe wagati
wi na fɔ ma pan ma gbɔɔ
nala,
maga ka ki jɔlɔgɔ ki jate kala
jeee†.
³³ Kala na fuun mÀA ti, a lì we
ta,
tanga yen ma yeri ki wogo ki ni
fuun ki ni,
katugu ma yen senre nuŋgbaba
yofɔ.
EEen fɔ woro wo na, wè kapege
pye.
³⁴ We wunlumbolo, naa we tara
teele,
naa we saraga wɔfenne konaa
we tɛleye pe ni,
pe sila tanga ma lasiri wi na;

[†]9.26-28: Kiti 6.3-6.

[†]9.29: Levi 18.5.

[†]9.30: 2 Wunlu 17.13-18; 2 Kuro 36.15-21.

[†]9.32: 2 Wunlu 15.19, 29; 17.3-6; 18.9, 13; 24.10-17; 25.1-22; Esidi 4.1-7.

pe sila ma ñgasegele ke yigi,
yerewe senre nda màa yo pe kan
pe sila ti logo.

³⁵ Sanga ña ni pàa pye wa pe
wunluwɔ tara ti ni,
màa kajenje gbɔgo pye pe kan,
ma pe ta pàa pye na yɔgɔri wa
ki kajenje ki ni,
konaa tara gbende tanra nda
màa kan pe yeri,
ma pe ta wa ki tara ti ni,
pe sila ma gbɔgo,
pe sila si laga pe kapyere
tijangara ti na.

³⁶ Nala, we mbele wè pye kulolo.
Tara nda màa kan we teleye pe
yeri,
jango paa ti kere yarilire naa ti
yarijende ti kaa,
wè pye kulolo laga ti ni.

³⁷ Wunlumbolo mbele mà we le
pe kee,
we kapere ti kala na,
poro pe yen na ki tara ti yarilire
legere ti tɔnli wi nii.
Pe yen na we piin yegé ñga na kì
pe ndanla,
ma pinle we yaayoro ti ni.
We yen jɔlɔgɔ na.

Leele pàa yere ki yerewe mbaa tanri lasiri wi na

10¹ Kagala ñgele fuun kè we
ta ke kala na, wège kɔn
maga tege maga ñgban, maga
senre ti yɔnlɔgɔ sewe na. We
taral teele, poro naa Levi setirige
piile* mbele laga we sɔgɔwɔ
konaa we saraga wɔfennɛ* pe
ni fuun pè pe kee yɔnlɔ taga ki

sewe wi na. ² Leele mbele pàa
pe kee yɔnlɔ li taga ki sewe wi
na, pe mere to lari nda: Hakaliya
pinambyɔ Nehemi ña wìla pye
gboforonéri, naa Sedesiysi, ³ naa
Seraya, naa Azariya, naa Zheremi,
⁴ naa Pashuri, naa Amariya,
naa Malikiya, ⁵ naa Hatushi,
naa Shebaniya, naa Maluki,
⁶ naa Harimu, naa Meremɔti,
naa Abidiyasi, ⁷ naa Daniyeli,
naa Gineton, naa Baruki, ⁸ naa
Meshulamu, naa Abiya, naa
Miyamini, ⁹ naa Maaziya, naa
Biligayi konaa Shemaya. Poro pàa
pye saraga wɔfennɛ wele.

¹⁰ Mbele pàa pye Levi setirige
piile poro wè Azaniya pinambyɔ
Zhuzuwe, naa Binuyi ma yiri
wa Henadadi setirige ki ni, naa
Kadimiyeli, ¹¹ naa pe sefennɛ
Shebaniya, naa Hodiya, naa Kelita,
naa Pelaya, naa Hana, ¹² naa Mika,
naa Erehɔbu, naa Hashabiya,
¹³ naa Zakuri, naa Sherebiya, naa
Shebaniya, ¹⁴ naa Hodiya, naa
Bani konaa Beninu.

¹⁵ Tara teele mbele pàa pe kee
yɔnlɔ li taga sewe wi na poro
la wè Parewɔshi, naa Pahati
Mowabu, naa Elamu, naa Zatu,
naa Bani, ¹⁶ naa Buni, naa Azigadi,
naa Bebayi, ¹⁷ naa Adoniya, naa
Bigivayi, naa Adini, ¹⁸ naa Ateri,
naa Ezekiyasi, naa Azuri, ¹⁹ naa
Hodiya, naa Hashumu, naa Bezayi,
²⁰ naa Harifu, naa Anatɔti, naa
Nebayi, ²¹ naa Magipiyashi, naa
Meshulamu, naa Heziri, ²² naa
Meshezabeyeli, naa Zadɔki, naa

Yaduwa, ²³naa Pelatiya, naa Hana, naa Anaya, ²⁴naa Oze, naa Hananiya, naa Hashubu, ²⁵naa Haloheshi, naa Piliha, naa Shobeki, ²⁶naa Erehumu, naa Hashabina, naa Maaseya, ²⁷naa Ahiya, naa Hana, naa Ana, ²⁸naa Maluki, naa Harimu konaa Baana.

²⁹Mbe taga wa poro na, Izirayeli* woolo sanmbala, naa saraga wɔfenne pele ni, naa Levi setirige piile pele ni, naa yeyɔnɔ kɔrɔsifenne, naa yurukɔɔlɔ, naa Netiniyenye* konaa leeble mbele fuun pàa laga tara sannda ti cengèle ke na ma mara Yenjelè li lasiri* wi na, naa pe jeelè, naa pe pinambiile, naa pe sumborombiile, mbele fuun pàa jilige konaa ma kala jen, ³⁰pàa taga pe sefenne mbele pàa pye na jate pe ni ma we pe na. Pàa yɔn fɔlɔ* le ma wugu ma taga wa mbaa tanri Yenjelè li lasiri wi na, wo ḥa làa kan li tunmbyee Moyisi wi yeri, a wùu kan pe yeri we; konaa pàa yo fun fɔ pe yaa Yawe Yenjelè, we Fɔ* we, wi ḥgasegele ke ni fuun ke yigi mbaa tanri ke na, naa wi kakɔnndegengèle konaa wi kondegengèle ke ni.

³¹Pàa yo naa fɔ: «Wè yɔn fɔlɔ le fɔ we saa we sumborombiile pe kaan cengèle kele yegé woolo yeri paa pe pori, we se sila pe sumborombiile

pele kaan we pinambiile pe yeri paa pe pori pe jeelè†.

³²«Na ki cengèle woolo paga pan pe yaripeere ti ni, nakoma yarilire cenle nda fuun ni mbe pan mberi pere cenpilige* ni nakoma sherege feti pilige ni†, we se lo pe yeri. Yele kɔlɔshyen kɔlɔshyen pyew, we yaa tara ti yaga ti wogo yele kɔlɔshyen wolo li ni†.

³³«Wège ḥgban we yee na ma ḥgasele tege fɔ we yaa la warifuwe giramu tijere tijere kaan yele nuŋgbɑ nuŋgbɑ pyew we Yenjelè li sheriigo gbɔgɔ* tunndo ti wogo na†; ³⁴jango mbaa buru ḥa wi ma kan Yenjelè yeri wi gbegele, naa muwe saraga* konaa saraga sogowogo* ḥga ki maa woo pilige pyew ki ni, naa saraga ḥga ki maa woo cenpilige ki na, naa yevɔnndɔ feti piliye yi na, naa feti piliye sannya yi na, naa yarikanra nda tì tege ti ye Yenjelè kan ti ni, naa saara nda ti ma wɔ mbe Izirayeli woolo pe kapere ti kala yagawa ja ti ni konaa tunjgo ḥga fuun ki maa piin wa we Yenjelè li sheriigo gbɔgɔ ki ni, we yaa la ki warifuwe wi kaan ko kala na. ³⁵Woro saraga wɔfenne, naa Levi setirige piile konaa leeble sanmbala pe ni, wàa pete gbɔn mbe ta mbege jen wagati ḥa ni we seye yi nuŋgbɑ nuŋgbɑ pyew yi daga mbaa paan yele

†10.31: Eki 34.15-16; Dete 7.3.

†10.32: Yaripeere nda ti senre tì yo to wogo ko na, ye wele wa Eki 20.8-11; Dete 5.12-15 lara ti ni.

†10.32: Wogoyele senre yeri wele wa Eki 23.10-11; Levi 25.1-7; Dete 15.1-2.

†10.33: Eki 30.11-16.

pyew kannigire ni yarikanra wa Yawe Yenjelé li shérigo gbogó ki ni, mbaa ti sori wa Yawe Yenjelé, we Yenjelé li saraga wɔṣaga ki na, paa yegé ñga na ki yen ma yɔnlɔgɔ wa lasiri sewe wi ni we.

³⁶ «Wège yon fɔlo le mbaa paan we keere yarilire fɔnndɔ konjbannda ti ni konaa we tige pire konjbannda ti ni fuun ti ni wa Yawe Yenjelé li shérigo gbogó ki ni[†].

³⁷ «We yaa la paan we pinambiile konjbanmbala pe ni wa we Yenjelé li shérigo gbogó ki ni konaa we yaayoro ti pinambire konjbannda ti ni, paa yegé ñga na ki yen ma yɔnlɔgɔ wa lasiri sewe wi ni we; konaa mbaa paan we nere, naa simbaala konaa sikaala pe pinambire konjbannda ti ni saraga wɔfenne pe kan, poro mbele pe yen na tunjgo piin wa shérigo gbogó ki ni we[†].

³⁸ «We yaa la paan we yarilire fɔnndɔ konjbannda ti muwe pi ni, naa yarikanra nda we ma lagala we yarilire ti na, naa we tige pire ti ni fuun ta ni, naa we duven fɔnɔjɔ konaa we sinme pi ni saraga wɔfenne pe kan wa we Yenjelé li shérigo gbogó ki yumbiile pe ni.

«We yaa la we keere yarilire ti yaga* wi kaan Levi setirige piile pe yeri. We yen ma cen cara nda fuun ni na fali, Levi setirige piile

poro jate poro pe yaa la kee saa ki yaga wi shoo we yeri wa ki cara ti ni[†]. ³⁹ Na Levi setirige piile pe kaa kee saa yaga wi shoo sanga ñja ni, saraga wɔfɔ ñja wi yen Arɔn* setirige pyɔ wa daga mbe pinle pe ni. Na paga yaga wi shɔ, Levi setirige piile pe daga mbe yaga wi yaga wɔ mbe kari wi ni wa we Yenjelé li shérigo gbogó ki ni, wa yarijende tegesara ti ni[†]. ⁴⁰ Katugu Izirayeli woolo naa Levi setirige piile pe ni, pe daga mbaa paan pe bile* yarikanra, naa pe duven fɔnɔjɔ yarikanga konaa pe sinme yarikanra ti ni wa ki yarijende tegesara ti ni. Laga kpoyi* ki yaapire ti yen ma tègè wa ki yumbiile pe ni fun. Saraga wɔfenne mbele pe maa saraga wɔgɔtunjgo ki piin, naa yeyɔngɔ kɔrsifenne konaa yurukɔɔlɔ pe ni pa pe maa ceen wa ki yumbiile pe ni.

«Ki pyelɔmɔ pi na ma, we se we Yenjelé li shérigo gbogó ki yigi sambalawa ni.»

Zhufuye mbele pàa pan ma cen wa Zheruzalem̄u ca

(1 Kuro 9.3-17)

11¹ Kona, a tara ti teele pè si saa cen wa Zheruzalem̄u ca. Leele sanmbala, a poro si pete gbɔn ma leele nunjba nunjba wɔwɔ leele kɛ ke tegesaga nunjba nunjba ki ni, poro mbe sa

[†]**10.36:** Eki 23.19; 34.26; Dete 26.2.

[†]**10.37:** Eki 13.2.

[†]**10.38:** Nɔmbu 18.21.

[†]**10.39:** Nɔmbu 18.26.

cen wa Zheruzalemu ca, ko ŋga ki yen kpoyi* we. Leele kɔlɔjere kɔlɔjere sanmbala poro mbe sa cen wa cara sannda ti ni. ²Leele mbele pàa ki wɔ pe yee nawa mbe sa cen wa Zheruzalemu ca, a janwa wì si duwaw pye pe kan. ³Izirayeli* woolo, naa saraga wɔfenne*, naa Levi setirige piile*, naa Netiniyenye*, konaa Salomo tunmbyele pe setirige piile pe ni, pè si saa cen wa Zhuda tara cara ti ni. Pe ni fuun nungba nungba pàa saa cen wa tara lara nda pàa ta kɔrɔgɔ ti ni, wa pe yeera cara ti ni. Kinda teele mbele pàa saa cen wa Zheruzalemu ca poro la wele yeeen[†]. ⁴Zhuda cénle woolo naa Benzhamé cénle woolo pèle la saa cen wa Zheruzalemu ca. Zhuda cénle woolo mbele pàa saa cen wa pe mere ti nda: Oziyasi pinambyɔ Ataya. Ataya to wo lawi ŋa Zakari. Zakari to wo lawi ŋa Amariya. Amariya to wo lawi ŋa Shefatiya. Shefatiya to wo lawi ŋa Mahalaleyeli, ma yiri wa Perezi sege ki ni; ⁵naa Baruki pinambyɔ Maaseya. Baruki to wo lawi ŋa Kɔli Hoze. Kɔli Hoze to wo lawi ŋa Hazaya. Hazaya to wo lawi ŋa Adaya. Adaya to wo lawi ŋa Yoyeribū. Yoyeribū to wo lawi ŋa Zakari. Zakari to wo lawi ŋa Shiloni. ⁶Perezi setirige piile mbele pàa saa cen wa Zheruzalemu ca pe ni fuun pàa pye nambala kotogofenne cénme.

⁷Benzhamé cénle woolo pe mere ti nda: Meshulamu pinambyɔ Salu. Meshulamu to wo lawi ŋa Yowedi. Yowedi to wo lawi ŋa Pedaya. Pedaya to wo lawi ŋa Kolaya. Kolaya to wo lawi ŋa Maaseya. Maaseya to wo lawi ŋa Itiyeli. Itiyeli to wo lawi ŋa Ezayi. ⁸Salu wo punjo na, a Gabayi si taga, naa Salayi; pe ni fuun pàa pye lere cénme kɔlɔjere naa nafa ma yiri kɔlɔtaanri (928). ⁹Zikiri pinambyɔ Zhoweli wo wìla pye pe go na. Hasenuwa pinambyɔ Zhuda wo wìla pye ca ki to shyen woo.

¹⁰Saraga wɔfenne mbele pàa saa cen wa Zheruzalemu pe mere ti nda: Yoyeribū pinambyɔ Yedaya, naa Yakini, ¹¹naa Hilikiya pinambyɔ Seraya. Hilikiya to wo lawi ŋa Meshulamu. Meshulamu to wo lawi ŋa Zadɔki. Zadɔki to wo lawi ŋa Merayɔti. Merayɔti to wo lawi ŋa Ahitubu. Ahitubu wo wìla pye Yenjèle li shérigo gbɔgɔ* ki go na, ¹²poro naa pe sefenne mbele pàa pye na shérigo gbɔgɔ tunndo ti piin; pàa pye lere cénme kɔlɔtaanri naa nafa ma yiri shyen (822); naa Adaya, Adaya to wo lawi ŋa Yerohamu. Yerohamu to wo lawi ŋa Pelaliya. Pelaliya to wo lawi ŋa Amizi. Amizi to wo lawi ŋa Zakari. Zakari to wo lawi ŋa Pashuri. Pashuri to wo lawi ŋa Malikiya, ¹³naa wi sefenne mbele pàa pye seye teele poro cénme shyen naa nafa shyen ma yiri shyen (242) ni, naa Azareyeli pinambyɔ

[†]11.3: Nehe 7.7.

Amashisayi wi ni. Azareyeli to wo lawi ḥa Ahizayi. Ahizayi to wo lawi ḥa Meshilemɔti. Meshilemɔti to wo lawi ḥa Imeri; ¹⁴naa wi sefenne nambala kotogofenne welimbele pele ni, pàa pye nambala cenme naa nafa ma yiri kɔltaanri (128). Gedolimu pinambyɔ Zabidiyeli wo wìla pye pe go na.

¹⁵Levi setirige piile mbele pàa saa cen wa Zheruzalemu ca pe mere ti nda: Hashubu pinambyɔ Shemaya. Hashubu to wo lawi ḥa Azirikamu. Azirikamu to wo lawi ḥa Hashabiya. Hashabiya to wo lawi ḥa Buni; ¹⁶naa Shabetayi konaa Yozabadi, poro la pye Yenjelé li shérigo gbɔgɔ laga nawa tunndo ti yegɛ wɔfenne. Pàa pye Levi setirige piile poro pele; ¹⁷naa Mataniya, Mataniya to wo lawi ḥa Mishe. Mishe to wo lawi ḥa Zabidi. Zabidi to wo lawi ḥa Asafu. Asafu wo wìla pye na Yenjelé li sɔnɔm yuuro ti yegɛ sinni Yenjelé yenrisanga wi ni; a Bakibukiya si taga wo na ma yiri wa wi sefenne pe ni, naa Shamuwa pinambyɔ Abida wi ni. Shamuwa to wo lawi ḥa Galali. Galali to wo lawi ḥa Yedutun. ¹⁸Levi setirige piile mbele pàa pye ma cen wa ca kpoyi ki ni, pàa pye lere cenme shyen naa nafa tijere ma yiri tijere (284).

¹⁹Yeyɔnrɔ kɔrsifenne Akubu, naa Talimɔ konaa pe sefenne mbele pàa pye na yeyɔnrɔ ti kɔrsi,

pàa pye lere cenme naa nafa taanri ma yiri ke ma yiri shyen (172).

²⁰Izirayeli woolo sanmbala, naa saraga wɔfenne, naa Levi setirige piile sanmbala pe ni pàa pye ma cen wa Zhuda tara cara ti ni fuun ti ni, pe ni fuun nungba nungba wa tara lara nda pàa ta ta kɔrɔgɔ ti ni.

²¹Netiniyɛne poro la saa cen wa Zheruzalemu ca laga ḥga pe yinri Ofeli[†] ki ni. Ziha naa Gishipa poro pàa pye pe go na. ²²Levi setirige piile mbele pàa pye wa Zheruzalemu ca, pe yegɛ sinvɔ wo lawi ḥa Uzi. Uzi to wo lawi ḥa Bani. Bani to wo lawi ḥa Hashabiya. Hashabiya to wo lawi ḥa Mataniya. Mataniya to wo lawi ḥa Mishe, ma yiri wa Asafu sege ki ni[†]. Poro pàa pye yurukɔɔlɔ wa Yenjelé li shérigo gbɔgɔ ki ni. ²³Wunlunaja wìla kala la kɔn ma tege yurukɔɔlɔ pe wogo na, na pe pilige nungba nungba pyew kala li yegɛ woo. ²⁴Meshezabeyeli pinambyɔ Petaya wo wìla pye na wunlunaja wi sari leele pe kagala ke yegɛ wɔmɔ pi na. Wìla pye Zhuda pinambyɔ Zera wo setirige pyɔ.

Zhufuye mbele pàa saa cen cara ta yegɛ ni

²⁵Zhuda cenle woolo pèlè la saa cen wa kapire to naa ti kanjgara na lara ti ni; to tìla pye Kiriyati Ariba ca[†] konaa ki kanjgara na kapire ti ni, naa Dibɔn ca konaa ki kanjgara

[†]11.21: Nehe 3.26.

[†]11.22: 1 Kuro 9.15-16; 15.17; 16.37,41-42.

[†]11.25: Zhenɛ 23.2; Zhozu 15.54.

na kapire ti ni, naa Yekabizeyeli ca konaa ki kanjgara na kapire ti ni,²⁶ naa Yeshuwa ca, naa Molada ca, naa Beti Paleti ca,²⁷ naa Hazari Shuwali ca, naa Berisheba ca konaa ki kanjgara na kapire ti ni,²⁸ naa Zikilagi ca, naa Mekona ca konaa ki kanjgara na kapire ti ni,²⁹ naa Eni Irimo ca, naa Zoreya ca, naa Yarimuti ca,³⁰ naa Zanowa ca, naa Adulamu ca konaa ki kanjgara na kapire ti ni, naa Lakishi ca konaa ki keere lara ti ni, naa Azeka ca konaa ki kanjgara na kapire ti ni. Paa cen maga le wa Berisheba ca ki na fo ma saa gbɔn wa Hinɔmu gbunlundege ki na[†].³¹ Benzhamε cenle woolo poro la cen maga le wa Geba ca, naa Mikimashi ca ki ni, naa Aya ca, naa Beteli ca konaa ki kanjgara na kapire ti ni;³² naa Anatɔti ca, naa Nɔbu ca, naa Ananiya ca,³³ naa Hazɔri ca, naa Arama ca, naa Gitayimu ca,³⁴ naa Hadidi ca, naa Zeboyimu ca, naa Nebalati ca,³⁵ naa Lɔdi ca konaa Ono ca ki ni, ko laga ko pe yinri kapyɔ jenfenne gbunlundege.³⁶ Levi setirige piile gbogolomo pa la yiri wa Zhuda cenle woolo pe sɔgɔwɔ ma saa cen wa Benzhamε cenle woolo pe ni.

Saraga wɔfenne naa Levi setirige piile mbele pàa yiri wa kulowo pi ni ma pan wa Izirayeli tara

(Esidi 2.36-42)

12¹ Saraga wɔfenne* naa Levi setirige piile* mbele pàa pinle Sheyalitiyeli pinambyɔ Zorobabeli wo naa Zhozuwe wi ni ma pan pe mère ti nda: Seraya, naa Zheremi, naa Esidirasi,² naa Amariya, naa Maluki, naa Hatushi,³ naa Shekaniya, naa Erehumu, naa Meremɔti,⁴ naa Ido, naa Ginetoyi, naa Abiya,⁵ naa Miyamini, naa Maadiya, naa Biliga,⁶ naa Shemaya, naa Yoyeribu, naa Yedaya,⁷ naa Salu, naa Amɔki, naa Hilikiya konaa Yedaya. Poro mbele poro pàa pye saraga wɔfenne teele*, poro naa pe sefenne saraga wɔfenne sanmbala pe ni, Zhozuwe wagati wi na[†].

⁸ Levi setirige piile mbele pàa pan pe mère ti nda: Zhozuwe, naa Binuyi, naa Kadimiyyeli, naa Sherebiya, naa Zhuda konaa Mataniya ḥa wila pye na Yenjelε li sɔnmɔ yuuro ti yege sinni, ma pinle wi sefenne pe ni.⁹ Pe sefenne sanmbala Bakibukiya, naa Uni poro la pye na yeregi pe yesinme na, na yuuro ti shoo pe yɔn na.

¹⁰ Zhozuwe wo wila Yoyakimu se. A Yoyakimu wo Eliyashibu se. A Eliyashibu wo Yoyada se.¹¹ A Yoyada wo Zhonatan se. A Zhonatan wo Yaduwa se.

[†]11.28-30: Zhozu 15.31, 33, 35, 39.

[†]12.1-7: 1 Kuro 24.1-19.

¹² Yoyakimu wagati wi na, saraga wɔfenne mbele pàa pye seye teele pe mère ti nda: Wa Seraya sege ki ni, Meraya wìla pye sege to. Wa Zheremi sege ki ni, Hananiya wìla pye sege to. ¹³ Wa Esidirasi sege ki ni, Meshulamu wìla pye sege to. Wa Amariya sege ki ni, Yohana wìla pye sege to. ¹⁴ Wa Meluki sege ki ni, Zhonatan wìla pye sege to. Wa Shebaniya sege ki ni, Zhozefu wìla pye sege to. ¹⁵ Wa Harimu sege ki ni, Adina wìla pye sege to. Wa Merayoti sege ki ni, Helikayi wìla pye sege to. ¹⁶ Wa Ido sege ki ni, Zakari wìla pye sege to. Wa Ginetɔn sege ki ni, Meshulamu wìla pye sege to. ¹⁷ Wa Abiya sege ki ni, Zikiri wìla pye sege to. Wa Miniyamini naa Mowadiya sege ki ni, Pilitayi wìla pye sege to. ¹⁸ Wa Biliga sege ki ni, Shamuwa wìla pye sege to. Wa Shemaya sege ki ni, Zhonatan wìla pye sege to. ¹⁹ Wa Yoyeribu sege ki ni, Matinayi wìla pye sege to. Wa Yedaya sege ki ni, Uzi wìla pye sege to. ²⁰ Wa Salayi sege ki ni, Kalayi wìla pye sege to. Wa Amɔki sege ki ni, Heberi wìla pye sege to. ²¹ Wa Hilikiya sege ki ni, Hashabiya wìla pye sege to. Wa Yedaya sege ki ni, Netaneyeli wìla pye sege to.

²² Saraga wɔfenne Eliyashibu, naa Yoyada, naa Yohana kona

Yaduwa pe wagati wi na, pàa Levi setirige piile pe seye teele poro naa saraga wɔfenne pe seye teele pe mère ti yɔnlɔgɔ. Pàa pe mère ti yɔnlɔgɔ fɔ ma saa gbɔn Perisi tara wunlunaja Dariyusi wi wagati wi na. ²³ Levi setirige piile pe seye teele pe mère pàa ti yɔnlɔgɔ wa wagati kapyegele sewe wi ni fɔ ma pan ma gbɔn Eliyashibu pishyenwoo Yohana wi wagati wi na. ²⁴ Hashabiya, naa Sherebiya, naa Kadimiyeli pinambyo Yeshuwa wi ni, poro mbele pàa pye Levi setirige piile pe seye teele, poro naa pe sefenne sanmbala pe ni, pàa pye na yeregi na yegg waa pe yee yeri, na Yawe Yenjɛle li sɔnmɔ yuuro naa li gbɔgɔ yuuro ti koo naga waa pe yee kan gbogolomɔ gbogolomɔ, ma yala Yenjɛle lere Davidi wi senyoro ti ni[†]. ²⁵ Mataniya, naa Bakibukiya, naa Abidiyasi[†], naa Meshulamu, naa Talimɔ konaak Akubu pàa pye yeyɔngɔ kɔrɔsifenne. Pàa pye na yaara tègesara ti kɔrsi wa shèrigɔ gbɔgɔ* yeyɔnrɔ ti tanla. ²⁶ Poro pàa pye tunjgo ki na Zhozuwe pinambyo Yoyakimu ḥa wìla pye Yozadaki pishyenwoo wi wagati wi na, naa Nehemi ḥa wìla pye gboforoneri konaak Esidirasi ḥa wìla pye saraga wɔfɔ naa lasiri sewe jenfɔ* pe wagati wi na.

[†]12.24: Eki 15.20-21; 1 Sami 18.7; Esidi 3.11; Yuuro 20, 112.

[†]12.25: Mbe yala Nehe 11.17; 12.8-9 lara ti ni, Mataniya, naa Bakibukiya, naa Abidiyasi pàa pye yurukɔɔlo.

**Zheruzalemu ca mbogo ki kanga
ki puŋgo na feti ɳa pàa pye**

²⁷ Zheruzalemu ca mbogo ki kanga ki puŋgo na, naa ki ყო ყენე feti wila kaa gbɔn, a pè si ti, a Levi setirige piile pè yiri wa lara nda fuun pàa pye ma cen, ma pan wa Zheruzalemu ca; jango pe pan pe mbogo ki ყო ყენე feti wi pye ყიკრიმი ni, pe yuuro kɔ pe Yenjelə li sɔn weere[†] ni, naa juruye konaa ყინიye ni. ²⁸ Yurukcɔlɔ pàa pe ყე gbogolo ma yiri wa Zheruzalemu ca kanjgara na kapire ti ni, naa Netofa ca ki kanjgara na kapire ti ni, ²⁹ naa wa Beti Giligali ca, naa wa Geba ca konaa wa Azimaveti ca tara ti ni; katugu yurukcɔlɔ pàa kapire ta kan pe ყე kan wa Zheruzalemu ca ki kanjgara lara ti ni. ³⁰ Saraga wɔfenne poro naa Levi setirige piile pe ni, pàa pe ყე pye fyɔngɔ* fu, ma tara woolo pe pye fyɔngɔ fu, ma yeyɔnrɔ to naa mbogo ki ni ti pye fyɔngɔ fu.

³¹ Kona, a mì si ti, a Zhuda tara teele pè lugu wa mbogo ki go na. A mì si yurukcɔlɔ ყეbeleye tugbɔlɔyɔ shyen gbegele. ყეbelege konjbanjga kila pye na tanri na toro wa mbogo ki na, wa ki kalige kɛe yeri, ma wa wa Kayege yeyɔngɔ ki yeri. ³² Hoshaya naa Zhuda tara teele pe walaga la taga pe puŋgo na na tanri, ³³ naa Azariya, naa Esidirasi, naa

Meshulamu, ³⁴ naa Zhuda, naa Benzhamε, naa Shemaya konaa Zheremi. ³⁵ Kona, a saraga wɔfenne pèle si taga pe na mbaanra ni pe kee. Poro la wɛlɛ Zakari, Zakari to wo lawi ɳa Zhonatan, Zhonatan to wo lawi ɳa Shemaya, Shemaya to wo lawi ɳa Mataniya, Mataniya to wo lawi ɳa Mikaya, Mikaya to wo lawi ɳa Zakuri, Zakuri to wo lawi ɳa Asafu; ³⁶ naa Zakari wi tunmbyee ყეnle Shemaya, naa Azareyeli, naa Milalayi, naa Gilalayi, naa Maayi, naa Netaneyeli, naa Zhuda konaa Hanani; Yenjelə li lere Davidi wi yaribɔnɔ tila pye pe yeri paa ti gbɔn. Lasiri sewe jenfɔ Esidirasi wo wila pye pe yegɛ. ³⁷ Kona, a pè si saa gbɔn wa Pulugo yeyɔngɔ ki na, mɛe kari yesinme na ma saa gbɔn konɔ na li ma lugu ma kari wa Davidi ca ki yeri li na. A pè si lugu lugusara nda ti yen mbogo ki na ma kari wa ki go na, ma saa gbɔn wa Davidi wunluwɔ go ki go na. Ko puŋgo na, a pè si saa gbɔn Tɔnmɔ yeyɔngɔ ki na, wa ca ki ყოnɔ yirisaga kɛe yeri.

³⁸ Yurukcɔlɔ ყეbelege shyen wogo ko la kari mbogo ki kamɛnje kɛe yeri. Mi Nehemi, a mì si taga pe puŋgo na na tanri, mi naa leele pe walaga sanjga ki ni wa mbogo ki go na. Wàa saa toro wa Yira sanjgazo wi tanla mɛe saa gbɔn wa laga ყე mbogo ki liri ki na. ³⁹ A wè si saa toro wa Efirayimu

[†]12.27: 2 Sami 6.5; 1 Kuro 13.8; 15.16; 16.5; 25.1,6; 2 Kuro 5.12; 29.25; Esidi 3.10; Yuuro 150.5.

yeyɔngɔ ki go na, naa wa ca ki yeyɔngɔ lege ki go na, naa wa Mbɛŋgɛle yeyɔngɔ ki go na, ma saa toro Hananeyeli sanŋgazo wi tanla konaa Meya sanŋgazo wi tanla, mɛe saa gbɔn wa Simbaala yeyɔngɔ ki na. Kona, wè si saa yere wa kasø go yeyɔngɔ ki na.⁴⁰ A yurukɔɔlɔ pe ŋgbeleye shyen yì si saa yere wa Yenjɛle li go ki ni. A mi naa tara teele mbele pàa pye na ni wè si ye ma yere fun,⁴¹ naa saraga wɔfenne Eliyakimu, naa Maaseya, naa Miniyamini, naa Mikaya, naa Eliyohenayi, naa Zakari, naa Hananiya, pe mbaanra tìla pye pe kɛe,⁴² naa Maaseya, naa Shemaya, naa Eleyazari, naa Uzi, naa Yohana, naa Malikiya, naa Elamu konaa Ezeri. Yurukɔɔlɔ pàa pye na yuuro ti koo ŋgbanga, Yizirahiya wìla pye na pe yegɛ sinni.

⁴³ Ki pilige ki ni, leeble pàa saara* legere wɔ, ma yɔgɔri jɛŋge, katugu Yenjɛle làa nayinmɛ gbɔɔ kan li woolo pe yeri. Jeele poro naa piile pe ni pàa yɔgɔri fun. Pàa pye na Zheruzalem ca woolo pe nayinmɛ tinmɛ pi taa fɔ lege.

Pàa yaga wo naa yarikanra ti wɔlɔmɔ pi gbegele maa tege

⁴⁴ Ki wagati wi ni, yarikanra nda pe ma lagala yarilire ti na, naa yarilire fɔnndo nda pe ma pye yarikanra to naa yaga* wi ni, pe maa ti teri yinre nda ni, pàa nambala pele wɔ ma pe tege

paa ti kɔrɔsi. Mbe yala lasiri* wi ni, tasaga ŋga kìla daga mbaa kaan saraga wɔfenne poro naa Levi setirige piile pe yeri, mbaa yinrigi wa keere nda ti cara tì maga ti yarilire ti ni, ki nambala poro pàa tege fun paa ki yaara ti shoo. Zhuda tara woolo pàa pye na yɔgɔri maga yan fɔ saraga wɔfenne naa Levi setirige piile pe ni, pàa pye na pe tunjgo ki piin.⁴⁵ Pàa pye na pe Yenjɛle li tunjgo ki piin konaa na kagala ŋgele ke ma lere pye fyɔngɔ fu ke piin. Yurukɔɔlɔ naa yeyɔngɔ kɔrɔsifenne pàa pye na pe tunjgo ki piin, ma yala Davidi naa wi pinambyɔ Salomo pàa ki kɔn maga tege yegɛ ŋga na ki ni;⁴⁶ katugu faa Davidi naa Asafu pe wagati wi na, yurukɔɔlɔ teele la pye wa. Pàa pye na yuuro koo na Yenjɛle li sɔnni konaa nali shari.⁴⁷ Zorobabeli wagati wi na konaa Nehemi wagati wi na, Izirayeli* tara woolo pàa pye na yurukɔɔlɔ naa yeyɔngɔ kɔrɔsifenne pe tasaga ki kaan pe yeri pilige nunjba nunjba pyew. Pàa pye na yaara nda ti yen kpoyi* ti kaan Levi setirige piile pe yeri. Levi setirige piile poro mɛe tasaga ŋga ki daga mbe kan Arɔn setirige piile pe yeri ki kan pe yeri.

Izirayeli woolo pàa pe yee laga cengèle sanŋgala ke woolo pe na

13¹ Ki wagati wi ni, pàa pye na Moyisi lasiri* sewɛ wi kara leeble pe yegɛ na. Pilige ka, a pè

[†]12.45: 1 Kuro 25.1-8; 26.1-12.

sigi yan ki yen ma yɔnlɔgɔ wa wi ni ma yo fɔ Amɔ cenle woolo poro naa Mowabu cenle woolo pee daga mbe pinle Yenjelé li gbogolomɔ woolo pe ni[†]; ² katugu faa, pe sila pan yaakara naa tɔnmɔ ni mbe Izirayeli* woolo pe fili. Eεn fɔ pàa Balaamu wi sun maa wa pe na ma yo wi pe danga. Eεn fɔ, we Yenjelé lāa ki danga ki kanŋga maga pye duwaw[†]. ³ Naa leele pàa kaa lasiri sewɛ wi senre ti logo, a pè si nambanmbala pe ni fuun pe wɔ wa Izirayeli gbogolomɔ woolo pe ni.

⁴ Sanni ko mbe sa pye, saraga wɔfɔ* Eliyashibu pàa wo tege wila we Yenjelé li shérigo gbɔgɔ* yumbiile pe kɔrɔsi. Eliyashibu wila pye Tobiya[†] wi sege woo wo wa.

⁵ Ki kala na, wila shérigo gbɔgɔ yumbɔ wa kan Tobiya wi yeri. Faa yarilire nda pàa pye na woo yarikanra, pàa pye nari teri wa wi ni, naa wusuna nuwɔ taan* wi ni, naa shérigo gbɔgɔ tunjgo pyeyaara ti ni, naa bile* wi yaga*, naa duven fɔnɔjɔ wi yaga konaa sinmɛ pi yaga wi ni; ki yaara tìla daga mbaa kaan Levi setirige piile*, naa yurukɔɔlɔ konaa yeɔngɔ kɔrsifenne pe yeri, konaa ta la daga mbaa kaan saraga wɔfenne pe yeri. ⁶ Wagati ɣa ni ko ki ni fuun ko la pye na piin, mi

sila pye wa Zheruzalemu ca, katugu mìla sɔngɔrɔ wa Babilɔni tara wunlunaja Aritaserisesi[†] wi tanla wi wunluwo pi yele nafa ma yiri ke ma yiri shyen wolo li ni. La kee wa yele li kɔsaga ki yeri, a mì si wagati wa yenri naa wunlunaja wi yeri, ⁷ ma sɔngɔrɔ wa Zheruzalemu ca. Kona, kajɔgɔ ɣga Eliyashibu wila pye ma yumbɔ wa kan Tobiya wi yeri wa Yenjelé li shérigo gbɔgɔ ki ni, a mì sigi yan. ⁸ A kì silan mbɛn fɔ jɛŋgɛ. A mì si Tobiya wi yaara ti ni fuun ti yirige mari wa wa funwa na. ⁹ Ko puŋgo na, a mì si ti a pè yumbiile pe pye fyɔngɔ fu. A mì si ti a pè Yenjelé li shérigo gbɔgɔ tunjgo pyeyaara ti sɔngɔrɔ mari tege wa, naa yarikanra ti ni konaa wusuna nuwɔ taan wi ni.

Shérigo gbɔgɔ tunmbyeele pe yaakara wogo ki yegɛ wɔmɔ

¹⁰ Mìla ki logo fun fɔ Levi setirige piile pe tasaga ki sila kaa na kaan pe yeri. Ki kala na, Levi setirige piile naa yurukɔɔlɔ mbele pàa pye na tunjgo piin wa Yenjelé li shérigo gbɔgɔ ki ni, pe ni fuun nunjba nunjba pàa fe ma saa cen wa pe tara lara ti ni. ¹¹ Kona, a mì si senjgbanra yo tara teele pe na ki wogo ki na, ma pe pye fɔ: «Yinji na, a yè si yɔn wɔ Yenjelé li shérigo gbɔgɔ ki ni.» A mì si Levi setirige

[†]13.1: Dete 23.4-6.

[†]13.2: Nɔmbu 22.1-6; Dete 23.6.

[†]13.4: Tobiya wila pye Amɔ cenle woolo wo wa.

[†]13.6: Aritaserisesi: Ye wele wa Nehe 1.1 laga ki ni konaa ki senre ti kɔrɔ wi ni wa ki sewɛ pyc wi nɔgɔ.

piile naa yurukcɔlɔ pe gbogolo, mɛɛ pe tegetege pe tunndo ti na naa.
¹² Kì pye ma, a Zhuda tara woolo pe ni fuun pè si pan pe bile yaga, naa pe duven yaga konaa pe sinmɛ yaga wi ni wa yarilire tegesara ti ni†.
¹³ A mì si saraga wɔfɔ Shelemiya, naa sɛwɛ yɔnlɔgɔfɔ Zadɔki konaa Levi setirige pyɔ Pedaya pe tɛgɛ paa yarilire tegesara yumbiile pe kɔrɔsi; Zakuri pinambyɔ Hana ḥa wìla pye Mataniya wi pishyɛnwoo mìla wi taga pe na wila pe sari, katugu pàa pye leeble mbele pè taga pe na. Poro pàa tɛgɛ paa yaakara ti yeele pe sefenne pe na. ¹⁴ E, na Yenjɛle, jatere pye na na wa ki kala na li ni. Kagala ŋgele mì pye tagawa ni na Yenjɛle ma shérigo gbɔgɔ wogo ki na konaa ma tunjgo wogo ki na, maga ka fègɛ ki na.

Nehemi wìla para Zhuda tara woolo pe ni cénpligé ki wogo na

¹⁵ Ki wagati wi ni, a mì sigi wele maga yan, fɔ wa Zhuda tara leeble pele na ɛrezen* pire ti tɔnmɔ woo wa ti tɔnmɔ wɔcsara ti ni cénpligé* ki na. Pèle la pye na pe bile wi tungu sofiele na, naa pe duven wi ni, naa pe ɛrezen pire ti ni, naa pe figiye* pire konaa tuguro cenle pyew ta ni na paan ti ni wa Zheruzalem̄ ca cénpligé ki ni†. Pilige ŋga ni pàa pye na pe yaripeɛrɛ ti pere, mìla para pe ni ma pe yeri ŋgbanga ki wogo ki na. ¹⁶ Tiri* ca fenne pèle la pye

ma cen fun wa Zheruzalem̄ ca. Pàa pye na paan ŋgbanra ni, konaa yaripeɛrɛ cenle pyew ta ni nari pere Zhuda tara woolo naa Zheruzalem̄ ca woolo pe yeri cénpligé ki na. ¹⁷ Mìla sennjgbanra yo Zhuda tara teele pe na, ma pe pye fɔ: «Ki kapege ŋga yaa piin yeeɛn na cénpligé ki jogo, ki go ko yen kikiin? ¹⁸ Pa ye tɛleye pe sila ki pye yeeɛn, ma ti a Yenjɛle ligi jɔlɔgɔ kagala ŋgele ke ni fuun ke wa we na, konaa ki ca ŋga ki na? Ko yoro pan nali cénpligé ki jogo naa, na ka tari wa li naŋgbanwa pi na Izirayeli woolo pe ni.»

¹⁹ Maga lɛ le ko na, a mì si konɔ kan ma yo fɔ yembine li kaa woo pe Zheruzalem̄ ca kɔrɔ ti tɔnndɔ cénpligé ki yɛgɛ. Paga si kari yengèle na cénpligé ki fa toro. A mì silan tunmbyele pele tegetege yeyɔnɔ ti tanla paa ti kɔrɔsi, jaŋɔ tuguro kpe ka ka toro mbe ye wa cénpligé ki ni. ²⁰ Kona, a safari wafenne naa yaara cenle pyew ti perefenne pè si pan ma wɔnlɔsaga nujgbɑ naa wɔnlɔsaga shyen si wɔnlɔ wa Zheruzalem̄ ca mbogo ki punjgo na. ²¹ A mì si pe yeri ki senre nda ti ni, ma yo fɔ: «Yinji na, a yè si pan na wɔnlɔ laga ca ki mbogo ki tanla? Na yaga nuru mbe ka pye naa, mi yaa ti pe ye yigi.» Maga lɛ le ko pilige ko na, pe sila pan le naa cénpligé ka ni. ²² Kona, a mì sigi yo Levi setirige piile pe kan ma yo pe pe yee pye kpoyi*, pe pan paa

†13.12: Mishe 3.10.

†13.15: Eki 20.8-11; Dete 5.12-14; Zhere 17.21-22; Nehe 10.32.

yeyonrɔ ti kɔrɔsi, jaŋgo cənpilige ki ta kila jate kpoyi.

«E, na Yenjɛlɛ, jatere pye na na ki kagala ygele ke kala na! Na yinriwɛ ta ma kajeŋgɛ pyewe gbɔɔ pi kala na.»

Nehemi wìla Zhufuye pe jeregi jɛele mbele pàa pɔri ma yiri tara ta yegɛ ni pe wogo na

²³ Ki wagati nunjba wi ni, a mì sigi wele maga yan fɔ Zhuda tara fenne pèle la Asidɔdi ca jɛele, naa Amɔ cenle woolo jɛele konaa Mowabu cenle woolo jɛele pele pɔri pe jeelɛ. ²⁴ Pe piile pe walaga la pye na Asidɔdi ca fenne senre yuun, pe sila Zhufuye senre ti jen. Cengelɛ kele senre pàa jen na yuun. ²⁵ A mì si para ki Zhuda tara fenne pe na, ma pe danja. Mì yere la nambala pele gbɔɔn pe ni, ma pe yinzire ta kɔlɔgi pe na. Ko punjɔ na, a mì si ti, a pè wugu Yenjɛlɛ li mɛgɛ ki na, ma yo fɔ: «Ye se kaa ye sumborombiile pe kaan cengelɛ kele yegɛ pinambiile yeri paa pe pori, nakoma mbaa ke sumborombiile pe kaan ye pinambiile pe yeri paa pe pori[†].» ²⁶ A mì si pe pye fɔ: «Ki pɔrɔgɔ cenle yga ko ka ma ki ti Izirayeli tara wunlunaja Salomɔ wìla kapege pye? Cengelɛ legere ke ni fuun ke wunlumbolo pe ni, wi yɔŋgɔ sila pye wa. Wìla pye maa Yenjɛlɛ

li ndanla, a lì suu tege wunluwo Izirayeli tara ti ni fuun ti go na. Konaa ki ni fuun, cengele kele yegɛ jɛele la ti, a wì kapege pye[†]. ²⁷ We woro na jaa mbege logo ye kanjɔgɔlɔ fɔ ye yen naga kapegbɔɔ yga ka piin, ma cengele kele yegɛ jɛele pɔri ma pye mbasinmbele we Yenjɛlɛ li ni.»

²⁸ Saraga wɔfennɛ to* Eliyashibu wi pinambyɔ Yehoyada wi pinambiile pe ni, wà la Horɔn ca fenne naŋa Sanbala wi sumborombyɔ pɔri wi jo. Kì pye ma, a mì si wo purɔ maa lali na yee ni.

²⁹ «E, na Yenjɛlɛ, jatere pye ki nambala pe na, katugu pè saraga wɔgɔtunŋɔ ki tege fyɔŋgɔ ni, ma yɔn finliwɛ* mba maa le saraga wɔfennɛ poro naa Levi setirige piile pe ni, pòo jɔgɔ.»

³⁰ Kì pye ma, mì pe pye kpoyi ma nambanmbala pe ni fuun pe wɔwa pe sɔgɔwɔ, ma saraga wɔfennɛ naa Levi setirige piile pe tunŋɔ wogo ki yegɛ wɔ, jaŋgo pe ni fuun nunjba nunjba paa pe tunŋɔ ki piin. ³¹ Kanjigire nda ti yaa la woo yarikanra, mìri wogo ki yegɛ wɔ fun, jaŋgo tila kaan mbe yala wagati yaa la kaan yarikanra ti ni.

«E, na Yenjɛlɛ, jatere pye na na, ma kajeŋgɛ pye na kan.»

[†]13.23-25: Eki 34.11-16; Dete 7.3.

[†]13.26: 2 Sami 12.24-25; 1 Wunlu 11.1-8; 2 Kuro 1.11-12.